Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 14. november 1975 Štev. 46 (1736)

Med Italijo in Jugoslavijo

so ustvarjeni ugodni pogoji za nadaljnji razvoj medsebojnih odnosov

V bližini Ancone je bila v začetku tega tedna podpisana pogodba o dokončni ureditvi mejnih in drugih vprašanj iz odnosov med Italijo in Jugoslavijo. V imenu obeh vlad sta pogodbo podpisala italijanski zunanji minister Mariano Rumor ter podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Miloš Minič.

Italija in Jugoslavija sta pri sklepanju te pogodbe izhajali iz prepričanja, da miroljubno sodelovanje in dobri sosedski odnosi med državama in njunimi narodi ustrezajo bistvenim interesom obeh držav in da so doslej sklenjeni sporazumi ustvarili ugodne pogoje za nadaljnji razvoj in krepitev njunih medsebojnih odnosov. V uvodnem delu pogodbe izražata obe strani tudi prepričanje, da enakopravnost med državami, odpoved uporabi sile in dosledno spoštovanje suverenosti, ozemeljske integritete in nedotakljivosti meja kakor tudi vseh drugih načel, ki naj vladajo v odnosih med državami, pomenijo temelj za ohranitev miru in mednarodne varnosti.

Posebej je v tej pogodbi — kakor smo v našem listu že obširno poročali — govora tudi o manjšinskem vprašanju. Pri tem obe strani s pogodbo potrjujeta privrženost načelu kar največjega možnega varstva pripadnikov manjšin, ki izvira iz njunih ustav in njunega notranjega prava in ki ga vsaka stran uresničuje po avtonomni poti, upoštevajoč načela ustanovne listine OZN in druge mednarodne dokumente o pravicah človeka.

Obe strani želita s to pogodbo izraziti skupni namen, da v obojestranskem interesu razširita sedanje dobre sosedske odnose in miroljubno sodelovanje, prepričani, da bo to prispevalo k okrepitvi miru in varnosti v Evropi.

Ob podpisu pogodbe sta oba ministra podala izjavi, kjer sta prav tako opozorila na pomembni prispevek k utrjevanju odnosov med obema državama. Pri tem je italijanski minister Rumor naglasil, da je bila s tem ustvarjena meja, „ki nas ne loči, temveč nas združuje". Zvezni sekretar Minič je spomnil na mnoge težave in izkušnje v preteklosti ter poudaril, da je sedanji sporazum nov dokaz in potrdilo, da je v odnosih med državami mogoče uspešno urejati težavna in občutljiva vprašanja, kadar je na obeh straneh pripravljenost in volja za ureditev ob spoštovanju enakopravnosti in obojestranskih koristi.

Jugoslavija je zelo zainteresirana za čim skladnejše in stabilnejše odnose z vsemi sosedi, je naglasil Minič. „Nikoli nam ni manjkalo pobud, prav tako smo bili zmerom pripravljeni sprejeti pobude drugih, da bi z vsemi sosednimi državami ustvarili odnose za vsestranski razvoj dobrega sosedskega sodelovanja."

Glede manjšinske problematike pa je Minič izjavil, da se je Jugoslavija v svoji politiki do narodnosti oziroma do narodnostnih manjšin vedno ravnala po načelu, da zagotavljanje vseh pogojev za vsestranski razvoj manjšin ustreza predvsem interesom narodnostne manjšine, vendar pa tudi demokratičnemu in naprednemu razvoju vse dežele, ter da je to hkrati pomemben element in močan dejavnik za sodelovanje med državami in narodi, zlasti še med sosednimi državami. Dejal je, da podpis sedanje pogodbe med Italijo in Jugoslavijo daje možnost za nadaljnjo potrditev takšne vloge italijanske manjšine v Jugoslaviji ter jugoslovanskih manjšin v Italiji, kajti naši vladi imata častno dolžnost, da s svojimi notranjimi ukrepi za demokratičen razvoj na temelju sporazuma, ki smo ga podpisali, in ob upoštevanju načel ustanovne listine OZN, sklepnega dokumenta konference o varnosti in sodelovanju v Evropi ter drugih mednarodnih dokumentov pospešimo uveljavljanje vseh manjšinskih pravic. Tako bodo narodnostne manjšine na temelju še popolnejše zaščite in uveljavljanja svojih pravic še nadalje imele vlogo pomembnega pozitivnega dejavnika v dobrih sosedskih in prijateljskih odnosih med našima državama."

S svečanim podpisom pogodbe je dogovor med Italijo in Jugoslavijo o sporazumni dokončni ureditvi mejnih in drugih vprašanj skupnega interesa prešel v drugo fazo, dokončno pa bo začela pogodba veljati po ratifikaciji, ki bo v obeh državah izvedena „kakor hitro bo mogoče".

ZSO odločno proti vsakršnemu preštevanju

Na skupni seji dne 9. novembra sta Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem razpravljala o trenutni narodnopolitični situaciji in v tej zvezi ponovno potrdila stališče, da ZSO z vso odločnostjo odklanja vsakršno ugotavljanje manjšine tudi v obliki štetja posebne vrste. Za primer, da bi kljub dosledni odklonitvi take oblike reševanja manjšinskih vprašanj s strani prizadete narodne skupnosti prišlo do sklepa in izvedbe ugotavljanja, sta oba odbora sklenila ustrezne ukrepe, da bi preprečili nedemokratično ter proti državni pogodbi naperjeno reševanje odprtih vprašanj člena 7.

Poleg tega sta odbora obravnavala razna organizacijska in druga pereča vprašanja ter sprejela potrebne sklepe.

Umrl je bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig

V 80. letu svojega življenja je po kratki bolezni umrl bivši koroški deželni glavar Ferdinand Wedenig. Bil je eden zadnjih predstavnikov stare generacije avstrijskih socialistov, tiste generacije, ki je zaradi zvestobe svoji ideološki opredelitvi morala skozi pekel fašističnega nasilja.

Rojen kot sin železničarske družine v dvojezičnem Podkrnosu, je Ferdinand Wedenig hodil življenjsko pot, ki je bila usojena marsikomu na Koroškem. Boj za kruh ga je gnal v vrste tistih, ki so odločali v deželi; toda priznati mu je treba, da se kljub temu ni povsem izneveril govorici rodnega kraja. V letih po drugi svetovni vojni, ko je zavzemal vodilne položaje v socialistični stranki in v deželni vladi, je skušal uveljavljati načela strpnosti in diskusije kot sredstva izravnave med različnimi interesi in mnenji. Bil je zagovornik sprave in sodelovanja v korist skupne domovine; bil pa je tudi merodajen dejavnik pri graditvi dobrososedskih odnosov in plodnega sodelovanja med Koroško in Slovenijo.

Z imenom Ferdinanda Wedeniga pa je neločljivo povezana tudi druga plat „koroške stvarnosti". V njegovi dobi je prišlo do obnovitve tiste narodnostne politike, ki je že v prvi republiki onemogočila vsako pravično rešitev; v njegovi dobi se je začelo usodno popuščanje nemško-nacionalističnim silam, ki sega od ukinitve dvojezičnega šolstva preko pogromov proti dvojezičnim napisom do sklepa o štetju posebne vrste.

Kakor pred njim že pisatelj J. F. Perkonig, ki je v zreli starosti spoznal in priznal zablode mladih let ter postal „pesnik sprave", tako je bil tudi F. Wedenig posebno v zadnjem desetletju svojega življenja, ko ni več nosil bremena neposredne odgovornosti, odločen zagovornik širokogrudne manjšinske politike. V tem smislu je kot predsednik usmerjal tudi dejavnost Avstrijske lige za človekove pravice.

OZN na prelomnici

Združeni narodi so se znašli v eni najbolj resnih kriz v dosedanji zgodovini svetovne organizacije. Sprožila jo je polemika okoli resolucije, ki jo je sprejela večina članic OZN in v kateri je sionizem obsojen kot oblika rasizma in rasne diskriminacije. To je ena od petih resolucij o odstranjevanju vseh oblik rasne diskriminacije, ki jih je glavna skupščina OZN sprejela v sklopu desetletja akcij za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji.

Del članic, predvsem Amerika in zahodnoevropske države, med njimi tudi Avstrija, je glasoval proti tej resoluciji, ki ji skušajo pripisati antisemitski značaj. Grozijo celo z raznimi ukrepi proti svetovni organizaciji, ki se je po izjavi glavnega tajnika Waldheima znašla na usodni prelomnici.

V resnici pa osporavana resolucija ničesar nima opraviti z antisemitizmom, marveč je treba v njej videti predvsem — kakor je v razpravi poudaril tudi jugoslovanski predstavnik — obsodbo izraelske agresije proti arabskim deželam.

ŠIRI SE KROG LJUDI

ki odklanjajo vsako preštevanje manjšine

V parlamentu na Dunaju je bila v torek celodnevna razprava o vladni izjavi kanclerja dr. Kreiskega. Govorniki obeh opozicijskih strank so novi vladi očitali predvsem to, da v svojem programu nima nakazanih konkretnih rešitev za vsa številna pereča vprašanja, ki jih bo treba reševati v prihodnjih letih.

Če te ugotovitve kje držijo, potem prav gotovo in v posebni meri veljajo za tisti del vladne izjave, kjer je govora o manjšinskih vprašanjih in o izpolnjevanju tozadevnih obveznosti iz državne pogodbe. Kajti v tem oziru so napovedi kanclerja Kreiskega povsem brez konkretizacije, brez vsake obveznosti. V nasprotju z njegovo izjavo glede Južne Tirolske, kjer se bo vlada v sporazumu z južnimi Tirolci zavzemala ne samo za vsebinsko zadovoljivo, marveč tudi za kolikor mogoče hitro rešitev še odprtih vprašanj, je v našem vprašanju imel kancler le povsem nebulozno zagotovilo, da se bo vlada trudila za nadaljnje izvajanje določil državne pogodbe glede manjšin — torej niti besedice o tem, da bo manjšinska vprašanja reševala sporazumno s prizadeto manjšino; niti besedice o tem, kdaj bo ta vprašanja rešila; niti besedice o tem, kako jih bo reševala.

Niti tega ni omenil, ali še naprej vztraja pri sklepu treh strank, po katerem je ugotavljanje manjšine oz. štetje posebne vrste pogoj za reševanje odprtih vprašanj člena 7. In temu vprašanju so se skoraj popolnoma izognili tudi v parlamentu, ko so razpravljali o vladni izjavi.

Ali to pomeni, da se tudi v političnih krogih začenjajo zavedati problematičnosti takšnega „reševanja" manjšinskih vprašanj in „izpolnjevanja" mednarodnih obveznosti? Vsekakor se v zadnjem času množijo glasovi proti ugotavljanju ali preštevanju tudi med nemško večino. Mnogim posameznikom in raznim organizacijam, ki so že doslej odklanjali vsako pogojevanje izpolnitve člena 7 s predhodnim številčnim ugotavljanjem manjšine, sta se zdaj pridružili tudi zveza socialističnih visokošolcev Avstrije ter delovna skupnost katoliških mladinskih organizacij na Koroškem.

Posebej se je v tej smeri izjavil tudi nekdanji kancler dr. Klaus, ki je prejšnji teden objavil v dunajskem tedniku „Die Furche" daljši članek, v katerem odločno nasprotuje vsakemu ugotavljanju manjšine, če tako preštevanje odklanja prizadeta manjšina. Seveda je pri tem treba upoštevati, da se je dr. Klaus do tega spoznanja dokopal šele pet let po „odhodu" iz aktivne politike. Kajti za časa svojega kanclerstva se je dr. Klaus še bavil z načrtom, da bi odločitev o tem, ali naj Avstrija izpolni svoje obveznosti iz državne pogodbe, prepustili občinam: kjer bi se 30 odstotkov prebivalcev priznalo k slovenski manjšini, tam bi uveljavili predpise glede slovenskega uradnega jezika in dvojezičnih napisov. V svojem članku dr. Klaus poudarja, da bi morala država v prvi vrsti upoštevati psihološki aspekt manjšinskega vprašanja. In dalje ugotavlja, da vodi pot do spoznavanja drugega naroda preko njegovega jezika. V tem smislu med pozitivnimi ukrepi navaja tudi nekdanjo odredbo o obveznem dvojezičnem šolstvu — „pozablja" samo dodati, da je bila ta odredba pod pritiskom nemških nacionalistov (med katerimi so bili vodilni bivši nacisti, kakor je svoječasno poročal deželni šolski svet pristojnemu ministrstvu!) razveljavljena in jo je nasledil sedanji manjšinski šolski zakon, ki je skupaj z zakonom o sodnem jeziku položaj koroških Slovencev bistveno poslabšal, nikakor pa izboljšal, kakor skuša dokazovati dr. Klaus.

Dosledno „na liniji" pa ostaja FPÖ, ki že od vsega začetka najbolj glasno podpira zahtevo nemškonacionalnih krogov po ugotavljanju manjšine. Predsednik koroških svobodnjakarjev se je v ponedeljek na tiskovni konferenci izrekel za 25-odstotno klavzulo in pri tem tudi kar odkritosrčno priznal, da je tak odstotek v škodo manjšini. Dejal je namreč, da bi se položaj manjšine izboljšal šele pri klavzuli 15 % — tak odstotek pa je za FPÖ povsem „indiskutabel".

Sicer pa je igra okoli odstotkov sploh izrazito protimanjšinska. Državna pogodba nikjer ne govori o odstotkih, torej je tudi pravice manjšine treba uresničiti brez vsakega štetja ali ugotavljanja!

Avstrija še ni izpolnila

svojih mednarodnih obveznosti

Niso samo borci avstrijskega odporniškega gibanja „slepi na eno oko", kakor jim je očital kancler Kreisky, ko je omenjena organizacija zahtevala, da se mora predsednik FPÖ Friedrich Peter zaradi svoje nekdanje pripadnosti k zloglasni edinici SS umakniti iz aktivne politike. Do podobnih zaključkov in zahtev so v zadnjem času prišle tudi številne druge arganizacije, ki prav tako ugotavljajo, da je za ugled Avstrije skrajno škodljivo, da bi v njenem političnem življenju še naprej zavzemal vodilno mesto človek, ki je pripadal nekdaj edinici, za katero je bilo dokazano, da je med zadnjo vojno zagrešila strašne zločine.

Za kanclerja in hkrati predsednika SPÖ Kreiskega je seveda posebno neprijetno, da se taki glasovi množijo tudi v vrstah njegove stranke in v tistih krogih, ki so se še pri zadnjih volitvah posebej zavzemali za njegovo ponovno izvolitev. Tako se je v tem smislu izjavila zveza socialističnih borcev za svobodo, njenemu stališču pa sta se med drugimi pridružili še organizaciji „Avstrijci za Kreiskega" ter „Akcija kritičnih volilcev".

V svoji izjavi omenjene grupacije poudarjajo, da žrtve fašizma niso zaslužile, da bi bil v politiki aktiven nekdo, ki je pripadal enoti SS, katera je bila udeležena na številnih umorih, pa je to svojo pripadnost doslej zamolčal. Hkrati je v stališču rečeno, da nepremagana preteklost škoduje ugledu Avstrije, prav tako pa ob nepremagani preteklosti tudi mladine ni mogoče pridobiti za ideale človeštva.

Glede Petrove pripadnosti k SS so medtem postale znane še nadaljnje podrobnosti. Na nedavni tiskovni konferenci pa je Peter celo sam priznal, da ni pripadal le k tako imenovani „Waffen-SS", kot je to doslej vedno trdil, marveč se je 9. novembra 1938 (prav ta dan je v zgodovini nacističnega nasilja znan kot „kristalna noč"; tega dne so namreč nacisti razbili in požgali vse židovske cerkve in s tem dali znak za splošno iztrebljenje Židov — op. ured.) prostovoljno javil k splošni SS, torej k tisti najbolj prosluli nacistični formaciji, ki jo je mednarodno sodišče v Nürnbergu proglasilo za zločinsko v celoti!

Ampak za tiste, ki nosijo v Avstriji odgovornost za politiko in pravni red, taka odkritja očitno niso zanimiva, marveč se raje opirajo na dvomljive izjave prebeglih vohunov in še posebej na „argumente", ki jih širijo najbolj razkričani neonacistični listi. Raje se pod geslom, da je treba potegniti črto pod preteklost, usmerja javno mnenje proti tistim, ki so se drznili opozoriti na preteklost Petra in na podlagi take njegove preteklosti zahtevati njegov umik iz političnega življenja, kakor da bi njemu zastavili vprašanje, zakaj je to svojo preteklost vse doslej zamolčal in če je v tej njegovi preteklosti morda še kaj, o čemer molči.

Kaj bi se potem čudili, če je „pogumni nastop" kanclerja Kreiskega v obrambo Petra zdaj deležen najvišjih priznanj prav iz tistih krogov, ki so istemu Kreiskemu še nedolgo tega očitali njegovo židovsko poreklo, ga dolžili izdaje interesov nemškega naroda ter mu podtikavali, da prodaja Avstrijo „mednarodnemu komunizmu"? Zdaj je kancler Kreisky postal pravi junak celo za „Nationalzeitung", ki iz Zahodne Nemčije tudi v Avstrijo širi duha revanšizma in neonacizma, torej miselnost, ki je po avstrijski državni pogodbi izrecno prepovedana.

Vse te pojave z zaskrbljenostjo spremlja ne le avstrijska ampak tudi mednarodna javnost, ki potem upravičeno opozarja, da Avstrija še ni v zadovoljivi meri izpolnila svojih mednarodnih obveznosti.

Gospodarsko sodelovanje

med Avstrijo in Jugoslavijo

Na Dunaju je prejšnji teden zasedala avstrijsko- jugoslovanska mešana komisija za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Razpravljala je o problemih in doslej doseženih uspehih tozadevnega sodelovanja med obema državama, proučila pa je tudi možnosti, kako bi odnose na teh področjih v bodoče razširili in utrdili.

Zasedanje komisije je potekalo v času, ko je na avstrijski strani opaziti že precej vidne znake gospodarske stagnacije in s tem tudi čedalje občutnejše nazadovanje v zunanji trgovini, na jugoslovanski strani pa razmeroma visok primanjkljaj v izmenjavi z Avstrijo. Zato je bilo eno glavnih vprašanj, o katerih so podrobneje razpravljali, ravno problem dvostranske zunanjetrgovinske menjave, pri čemer je jugoslovanska stran opozorila na povsem nesprejemljivo razmerje med jugoslovanskim izvozom v Avstrijo ter uvozom iz te države, ki znaša 1:4,5. Na avstrijski strani, kjer so tozadevna opozorila radi „preslišali" že v letih visoke konjunkture, so seveda še dosti manj navdušeni za potrebne „korekture" v času, ko tudi domače gospodarstvo z upravičeno zaskrbljenostjo gleda v bodočnost.

Ob takih dejstvih je pač razumljivo, da vidijo največ možnosti za bodočnost na področjih kooperacije podjetij ter skupnega nastopanja na tretjih trgih. Tozadevno sta na zaključni tiskovni konferenci predstavnika obeh delegacij poudarila, da bi bili potrebni večja obojestranska pobuda in zavzetost.

Izsiljeno štetje manjšine

dokaz brezvestnega ravnanja z manjšino

Vsak narod in tako tudi slovenski ni le vsota posameznikov, ampak velika družina in organska skupnost, ki je čisto prvinska, čeprav tudi izredno racionalna in smiselna kakor vsak živ organizem. Tega ne spreminjajo in ne morejo spremeniti niti državne meje. Koroški Slovenci, enako kot primorski Slovenci, zato niso samo posamezniki in avstrijski državljani, ampak so tudi bistven del slovenskega naroda, slovenskega narodnega organizma. Državna meja in državljanstvo na tem nič ne spremenita.

Zato se tisti avstrijski oblastniki, ki se trdovratno upirajo dati tej manjšini pravice, ki ji gredo tako po človečanskem pravu in po slovesno sprejetih mednarodnih „listinah" kot tudi po avstrijski državni pogodbi, hudo motijo, če mislijo, da bo zadeva opravljena, če se jim posreči pridobiti na času in ustvariti še z nekajletnim ali nekajdesetletnim ponemčevanjem slovenskih otrok v nemških osnovnih šolah tak položaj, da bo le še težko govoriti o slovenski manjšini na Koroškem, nakar bi bilo to manjšinsko vprašanje samo po sebi rešeno. Očitno namreč na to špekulirajo.

Slovenci nismo nomadski narod in kjerkoli živimo, živimo strnjeno. Naš narod ni pastirski narod (čeprav najdemo celo take trditve tudi v novejših izdajah raznih nemških enciklopedij) in ni pasel ovc ali govejih čred zdaj tu zdaj tam kakor Vlahi, ampak je bil narod kmetov, ki so vedno trdno vztrajali na svoji zemlji. Zato je naravnost smešno nesmiseln trud avstrijskih šovinistov, uradnih in neuradnih, da bi z novim „štetjem manjšine" še bolj razdrobili slovensko narodno ozemlje na Koroškem, češ poglejte, saj nimate strnjenega ozemlja. Ostale bi le še oaze sredi nemško govoreče „večine". Toda še v preteklem stoletju so bili kraji z nemško govorečo večino samo otoki sredi slovenskega morja na Koroškem. Slovenci so znašali tretjino koroškega prebivalstva (da niti ne segamo dalje nazaj, ko je bila cela Koroška slovenska). Slovenci kot narodna celota smatramo tudi ozemlje koroških Slovencev za del svojega narodnega (etničnega) ozemlja in se mu ne bomo kot takemu nikoli odpovedali, neglede na državne meje, in ne bomo nikoli priznali nesramnega „izvršenega dejstva" germanizacije, pa čeprav se zdi ali se bo zdelo avstrijskim šovinistom, da je potujčenje dobro opravilo svoje delo v njihov prid.

Slovenci kot narod vztrajamo pri dejstvu strnjenega slovenskega narodnega ozemlja na Koroškem, ki mora ostati enotno in povezano ne glede na položaj v posameznih krajih. Ne moremo, ne smemo in nočemo se odpovedati teritorialnemu načelu, da ima vsak narod tudi svoj strnjen teritorij. Izjema so Cigani, toda Slovenci, kot znano, nismo Cigani in to bi moralo biti tudi avstrijskim oblastem že dobro znano. Čimprej se odrečejo takim iluzijam, tem bolje, tudi zanje. Lahko, da bodo izsilili štetje manjšine. Toda to bo klavrno neuspešno dejanje. Slovencem bo služilo kvečjemu kot nov dokaz brezvestnega in v današnji Evropi in svetu absurdnega ravnanja z manjšino, in naj kar vedo, da se ne bomo pomišljali uporabiti tega dokaza v svoji obtožnici takih nesramnih metod s strani „demokratične" Avstrije, naslovljeni na vso evropsko in svetovno javnost.

(Novi list, Trst)

Vesti o Martinu Bormannu

še vedno razburjajo svetovno javnost

Eden najožjih sodelavcev Hitlerja in hkrati tudi eden glavnih nacističnih vojnih zločincev — Martin Bormann — je bil že neštetokrat proglašen za mrtvega in kmalu nato spet odkrit za živega. V nasprotju z zadnjimi trditvami, da je Bormann „dokazano" in „dokončno" mrtev, se tudi zdaj širijo spet vesti, da Bormann še živi.

Novo verzijo o nacističnem veljaku je objavil ameriški novinar Ladislav Farago. Po njegovih trditvah naj bi bil Bormann še vedno živ, živel naj bi nekje v Argentini, kamor da je pobegnil že v maju 1948. V tej zvezi pa Farago razkriva predvsem zanimive podrobnosti o Bormannovih „italijanskih zvezah".

Italijanski tednik „Espresso" namreč zatrjuje v povzetkih Faragovih izjav o srečanju z Bormannom, da je Vatikan odigral odločilno vlogo pri Bormannovem begu iz Evrope. V Vatikanu naj bi bili po trditvi omenjenega lista ob koncu druge svetovne vojne dve struji — protinacistična in druga, ki je baje naklonjeno sprejemala nacizem. V drugi struji, ki naj bi jo podpiral tudi papež Pij XII., naj bi bil vodja akcije „Reševanje" monsignor Alois Hudal, ki je baje poskrbel za široko mrežo skrivališč za naciste na begu. Večina teh nacistov je kasneje odpotovala v Latinsko Ameriko, tako tudi Bormann.

Nadalje sedanja odkritja navajajo, da je iz arhivov zvezne policije v Buenos Airesu in iz dokumentov argentinske katoliške tiskovne agencije (AICA) baje razvidno, da se je Bormann maja leta 1948 v Genovi vkrcal na ladjo, ki je odplula v Argentino. O njegovem odhodu v to deželo naj bi se z vatikanskimi odposlanci osebno pogajala Eva Peron (prva žena argentinskega predsednika Perona — op. ured.) v Rapallu. AICA pa poleg tega zatrjuje, da je bil na pogajanjih z vatikanske strani navzoč monsignor Siri, genovski škof. Sedanji kardinal je te trditve sicer zanikal, vendar je avtorju nove verzije o Bormannu baje priznal, da je bil povabljen na pogajanja.

Po zatrjevanju ameriškega novinarja Faraga, ki je štiri leta raziskoval Bormannov primer, Martin Bormann zdaj živi v Sant Isidoru, bogatem predmestju Buenos Airesa. Letos 17. junija naj bi bil obhajal 75-letnico. Farago, avtor knjige „IV. rajh: Martin Bormann in preživeli nacisti v Južni Ameriki", dalje zatrjuje, da se je z Bormannom srečal februarja letos v majhnem samostanu blizu kraja Tupiza na jugu Bolivije. Bormann je bil takrat bolan. Novinarju naj bi srečanje organiziral dr. Alfonzo Finot, visoki komisar za kulturo v La Pazu. Farago pravi, da mu Bormanna niso dovolili fotografirati. Pač pa italijanski „Espresso" objavlja fotografijo nacističnega veljaka, posneto leta 1958 v Boliviji; fotografija naj bi bila last bolivijskega notranjega ministrstva.

O Bormannu je bilo objavljenih že toliko nasprotujočih si vesti, da je vsako novo verzijo treba sprejeti z določeno skepso. Zadnja odkritja o Bormannovih „italijanskih zvezah" pa bodo gotovo še dalj časa zaposlovala javnost.

„SOS otroška vas"

izraz splošne človekove skrbi za mlado generacijo

„Pozdravljam zamisel dr. Hermana Gmeinerja, ustanovitelja otroških vasi, ki jo je svet sprejel kot idejo o novi obliki ustanov, s katerimi bi uspešneje reševali problem skrbstva za otroke brez staršev." Tako je poudarila soproga jugoslovanskega predsednika Jovanka Broz, ko je pred nedavnim kot pokroviteljica otvarjala prvo jugoslovansko SOS otroško vas, v kateri bo svoj družinski dom dobilo 100 deklic in dečkov brez staršev in roditeljskega skrbstva.

V svojem govoru je Jovanka Broz naglasila, da so v Jugoslaviji akcijo SOS otroških vasi sprejeli kot izraz splošne človekove skrbi za mlado generacijo in da se ta akcija sklada z dejavnostmi OZN in drugih mednarodnih humanitarnih organizacij za pomoč nepreskrbljenim otrokom, zlasti tistim, ki so jih razmere oropale roditeljskega skrbstva. Dodala je še, da otroška vas takšnega tipa daje malčkom brez staršev ne samo nastanitev in prehrano, ki sta jim v danem trenutku potrebni, temveč predvsem tudi zdravo družinsko vzgojo, občutek, da je otrok deležen ljubezni in da je na varnem.

Prva SOS otroška vas v Jugoslaviji je bila urejena — kakor smo v našem listu že svoječasno obširno poročali — v slikovitem parku Zmajeve Sremske Kamenice pri Novem Sadu. Nastala je po enakih načelih, kot gradijo podobna naselja zdaj že po vsem svetu, saj je jugoslovanska SOS otroška vas že stoto takšno naselje v svetu. Začetek te danes široke mednarodne humanitarne akcije pa je bil kakor znano narejen v Avstriji, kjer živi „oče" SOS otroških vasi — dr. Hermann Gmeiner.

Pri otvoritvi je Jovanka Broz izrazila prepričanje, da bo to naselje zagotavljalo nepreskrbljenim in zapostavljenim otrokom vse, česar jim niso mogli ali hoteli dati njihovi starši. V njem naj si otroci pridobe vse tiste pojme in navade, kakršnih bi se priučili v zdravem družinskem okolju. Pri vsej skrbi, zavzemanju in izdatkih tega tudi niso mogli zadovoljivo nuditi klasični otroški domovi internatskega tipa. V prvi fazi njihovega obstoja, neposredno po drugi svetovni vojni, ko so morali ti domovi v Jugoslaviji rešiti predvsem osnovna življenjska vprašanja več kot 300.000 vojnih sirot, niso mogli otrokom v zadovoljivi meri nadomestiti vsega tistega, kar so otroci izgubili s starši; „pripomogli pa so, da so stotisoči vojnih sirot uspešno končali osnovno in srednjo šolo ter univerzo in se vključili v socialistično graditev naše države," je dejala Jovanka Broz. Spomnila je, da je tudi sama imela priložnost, dobro se poučiti o utesnjenosti in tegobah otrok, vzgajanih v otroških domovih. Grupiranje otrok po letih starosti v štiri vrste domov, ločevanje po spolu, premeščanje iz enega v drugi dom, ločitev od bratov in sestra — vse to je imelo pogosto hude, včasih tudi porazne posledice za te otroke, kar je vplivalo na njihov fizični in intelektualni razvoj, zlasti pa na čustveno urejenost. Zato je Jovanka Broz menila, da bo tisto, kar bodo dale in kar morejo dati otrokom dobre „matere" v novem tipu otroške ustanove, daleč presegalo vse, kar bi jim lahko dal tudi najboljši vzgojitelj. „V stalnem stiku s temi otroci, podnevi in ponoči, bodo te plemenite žene v resnici postale njihove prave matere."

Otroška vas v Sremski Kamenici, ki je bila zgrajena s solidarnostno akcijo občanov, delovnih organizacij in drugih ustanov iz vse Jugoslavije, nosi ime po dr. Miloradu Pavloviču, idejnem tvorcu prvega takšnega naselja v Jugoslaviji, ki so mu odkrili tudi spominski kip.

Ob 150-letnici smrti

našega zaslužnega „bukovnika" Drabosnjaka

Pred 150 leti — 22. decembra 1825 — je umrl Andrej Schuster Drabosnjak, star komaj 57 let. V počastitev te obletnice je Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak" na Kostanjah priredilo minulo nedeljo v Vrbi posebno svečanost, s katero smo se koroški Slovenci spomnili svojega slavnega „bukovnika", ki je že v času, ko drugi narod v deželi še ni imel svojih kulturnih delavcev, s knjigo in igro budil svoj narod in utrjeval med rojaki narodno zavest.

Na prireditvi (o katere poteku obširneje poročamo na posebnem mestu — op. ured.) je življenje in delo Drabosnjaka predstavil ravnatelj slovenske gimnazije dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik. Iz njegovega slavnostnega govora povzemamo tudi naslednje podatke.

V času, ko so v Avstriji po šolski reformi cesarice Marije Terezije šele začeli ustanavljati prve ljudske šole — seveda najprej samo v mestih in trgih — in je na kmetih le malokdo znal brati in pisati, je Andrej Schuster Drabosnjak že od mladih nog bral in pisal v obeh deželnih jezikih, v slovenščini in nemščini. Morda je bila tedaj v Vrbi, odkoder je samo kako uro hoda do Drabosinj, že ustanovljena ljudska šola in si je Andrej svoje znanje pridobil tam; morda pa je bil le samouk kakor njegov sodobnik in prijatelj Miha Andreaš, tkalec in ljudski pesnik z Bistrice pri Št. Jakobu v Rožu. Z njim in nekim Brančikom iz Borovníč, ki je s piskri krošnjaril, se je Drabosnjak menda pogovarjal samo v „rajmih" (verzih). Take ljudi so tedaj s spoštovanjem imenovali „bukovnike", ker so pač znali brati „bukve" — knjige ali celo sami pisali knjige.

Svoje rajme je Drabosnjak koval pri svojem kmečkem delu. To tudi sam poudarja na koncu svoje pesnitve SVOVENJI OBACE, kjer pravi: „Te raime sim naredov per moimi dele polete." Ko je oral, je v usnjeni malhi nosil s seboj papir in svinčnik ali pa tudi tablico s kredo ter je po vsaki brazdi sproti zapisoval rajme, ki so mu prišli na misel. Ljudsko izročilo pa ve tudi povedati, da se je Drabosnjak ukvarjal še z marsičem drugim, znal je popravljati ure, zlasti rad pa je slikal na „čelnice" za panje.

Drabosnjak je živel v zelo razburkanih časih. Med drugim je doživljal Napoleonov pohod skozi naše kraje in po dunajskem miru leta 1809 so pripadle tudi Drabosinje Ilirskim provincam, tako da je Drabosnjak postal za pet let francoski državljan. Sicer pa iz njegovega življenja povečini vemo le to, kar razbiramo iz avtobiografskih mest v njegovih ohranjenih delih in kar nam je ohranilo ljudsko izročilo.

Le nekaj korakov od Zvrhnjega Drabosnjaka oddaljena je še pred kratkim stala „paštba", v kateri je Drabosnjak pridno prebiral knjige, pisal in pesnil ter nekaj časa — po ljudskem izročilu — menda imel celo svojo tiskarno. Dokaj spretno je koval rajme ter pisal v svoji domači govorici, ki je v bistvu rožanščina, pač pa že na prehodu k ziljanščini. V svojih poznejših delih se je skušal nekoliko približevati knjižnemu jeziku tedanje dobe.

Kot pesnik je Drabosnjak izdal v tisku dve knjižici rajmov. Prva je tako imenovani SVOVENJI OBACE (to je poučna pesnitev iz leta 1808, ki obsega 406 verzov), druga knjižica, v kateri je pet Drabosnjakovih pesmi, pa nosi pripombo: „Tu je napravlano od Andreja Schuestarja Drabosniaka eniga Paura u' koratane." Najpomembnejše Drabosnjakovo delo — je dejal dr. Zablatnik — pa so njegove nabožne ljudske igre. Prevajal je sicer večinoma iz nemščine, toda njegove igre niso zgolj prevodi, marveč samostojna priredba tujih predlog. Nemške predloge je po svoje prikrojil za naše razmere ter dejanju na odru s prizori iz našega ljudskega življenja dal pristno domače obeležje. To domačnost je seveda še posebno močno podkrepila Drabosnjakova pristno domača ljudska govorica, v kateri je pisal. Govornik je podrobno predstavil Drabosnjakova dramska dela, med katerimi zavzema posebno mesto pasijonska igra; nadalje je orisal božično igro, igro o izgubljenem sinu, nadaljnje tri igre, ki pa so znane le po naslovih, ker so se bese-

(Konec na 4. strani)

aula slovenica

Celovec
Paulitschgasse 5-7

vabi na

razstavo grafike-retrospektive

BOŽIDARJA JAKCA

ki bo odprta od 14. novembra do 6. decembra 1975, in sicer od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro.

Otvoritev razstave v petek 14. novembra ob 19. uri.

Prisrčno vabljeni!

„Cankarjevo leto"

ob stoletnici rojstva

Prihodnje leto bomo obhajali stoletnico rojstva največjega slovenskega dramatika in najznamenitejšega pisatelja slovenske moderne Ivana Cankarja. Zato bo leto 1976 potekalo za Slovence kot „Cankarjevo leto" — v znamenju najrazličnejših prireditev in proslav širom po Sloveniji in med zamejskimi Slovenci, kjer povsod bo prikazan pomen Cankarja in njegovega dela tako na književnem kakor tudi na družbenopolitičnem področju.

Po zamisli SZDL kot osrednje pobudnice za manifestacije, posvečene spominu Ivana Cankarja, naj bi te prireditve poudarjale najpomembnejša idejno-estetska in družbena presečišča Cankarjevega ustvarjanja, med njimi pisateljevo pojmovanje umetnosti kot boja za svobodo in preporod ljudstva, njegovo pojmovanje kulture in proletariata, povezovanje usode slovenskega naroda z usodo delavskega razreda in njegovega gibanja, Cankarjev koncept jugoslovanskega vprašanja ter tolmačenje nacionalnega vprašanja; v tej luči bi Cankarja bilo treba predstaviti kot socialista in političnega aktivista, ob vsem pa kot umetnika, pri čemer bi bilo treba opozarjati na vlogo in mesto Cankarjevega književnega ustvarjanja v zgodovini slovenske in evropske literature.

Proslave ob stoletnici rojstva Ivana Cankarja naj bi potekale skozi vse leto 1976, posebno viden poudarek pri celotni manifestaciji pa naj bi dobila knjiga, ki naj bi posebej ob tej priložnosti doživela čim večjo popularizacijo. Tozadevno med drugim priporočajo, da bi v jubilejnem letu Cankarjeva dela tiskali v cenenih izdajah in večjih nakladah, po drugi strani pa bistveno znižali cene Cankarjevih knjig, ki jih imajo založbe v zalogi. Tako bi bila Cankarjeva beseda dostopna tudi široki javnosti.

„Slovenski koledar" povezuje

rojake doma in širom po svetu

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani je začela razpošiljati svoj tradicionalni „Slovenski koledar" za leto 1976, ki je izšel kot 23. letnik njenega zbornika. Tudi tokrat gre za obsežno knjigo, ki obsega skoraj 300 strani, je bogato opremljena ter prinaša pestro vsebino — dolgo vrsto prispevkov (v besedi in sliki) o življenju Slovencev doma in v svetu. Tako je „Slovenski koledar" spet dragoceno darilo za vsakogar, ki želi spoznati preteklost in sedanjost slovenskega človeka kot posameznika in slovenskega naroda kot skupnosti.

Če si najprej ogledamo prispevke, ki rojakom po svetu predstavljajo staro domovino — Slovenijo in v širšem smislu Jugoslavijo. Segajo od zapiskov Ivana Potrča in Andreja Marinca ob 30-letnici osvoboditve preko Titovih besed o doprinosu Jugoslavije v boju proti fašizmu ter spominih dr. Toneta Ferenca in Franca Šetinca na leta fašističnega nasilja do današnje stvarnosti, ki jo številni avtorji prikazujejo na področjih zunanje politike, ljudske obrambe, gospodarskega razvoja in socialističnega samoupravljanja, družbeno-političnega življenja, kulturno-prosvetnega in umetniškega uveljavljanja in športnega udejstvovanja; posebno mesto pa razumljivo zavzema slovenska zemlja s svojimi naravnimi lepotami ter zgodovinskimi, kulturnimi in drugimi zanimivostmi.

Nekako kot „most" med Slovenci v domovini in rojaki širom po svetu bi lahko tolmačili zamejske Slovence. Posvečena sta jim dva prispevka: Drago Košmrlj piše o Slovencih v Italiji, Zvone Zorko pa je svojemu prispevku s Koroške dal naslov „Slovenci na Koroškem še vedno čakajo na svoje pravice".

Kot tretja skupina so predstavljeni slovenski oz. jugoslovanski delavci v tujini. Njihova problematika je obdelana v številnih člankih predvsem iz Nemčije, Švedske in Avstrije (Slovensko kulturno društvo „Ivan Cankar" na Dunaju), o skrbi za rojake v tujini pa govorijo v svojih prispevkih tudi predsednik SZDL Mitja Ribičič, Ernest Petrin in drugi.

Zaključek koledarja predstavlja obširna in pestra kronika iz nekdanjega in današnjega življenja slovenskih izseljencev v prekomorskih deželah — v Kanadi, v Avstraliji, v ZDA in drugod, kjer povsod se razvija bogata kulturno-prosvetna dejavnost kot prepričljiv dokaz, da so Slovenci, ki jih je pot življenja popeljala v daljno tujino, ostali prav tako zvesti sinovi svojega naroda, prav tako goreči ljubitelji svojega materinega jezika.

Leposlovni del koledarja, kjer sta v krogu slovenskih pesnikov in pisateljev zastopana tudi naša rojaka Andrej Kokot in Florjan Lipuš, daje tokrat poseben poudarek Ivanu Cankarju ob 100-letnici njegovega rojstva: s področja likovne umetnosti pa najdemo dva prispevka: partizansko risbo in grafiko ter ljudi in pokrajino v podobah Iveta Šubica.

Ob koncu le opozorilo, da je „Slovenskemu koledarju 1976" priložen stenski koledar, v katerem je dvanajst izbranih barvnih reprodukcij posameznih predelov Ljubljane. In še vabilo: Slovenski koledar lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu.

ANTON SVETINA: 2

Iz zgodovine Pliberka in okolice

Kar pa zadeva beljaško cerkveno okrožje, navaja koroški zgodovinar Moro, da so celjski grofje kot zastavni gospodje gospoščine Landskron, ki je izvrševala odvetniške pravice nad vsemi župnijami, spadajočimi pod to gospoščino, preložili že pred letom 1437 sedež nadžupnije in sv. Ruperta (Sentrupert, Sanct Rupert am Moos) k cerkvi sv. Nikolaja, ki je ležala na levem bregu Drave v mestnem pomirju bamberškega mesta Beljaka, da bi tako lažje izvrševali svoje pravice zaščite in nadzorstva nad cerkvijo, ki je ležala v pomirju beljaškega mesta; v mestu Beljaku je bil namreč sedež dvornega namestnika bamberškega škofa, celjski grofje pa so stremeli za tem, da bi tudi v tem delu Koroške pridobili čim več pravic. Zgodovinar Moro meni, da je z ozirom na zgornje ugotovitve tudi lažje razumljivo, zakaj je cesar Friderik III. te nekdaj celjske župnije poklonil kapiteljski menzi novo ustanovljene ljubljanske škofije v dotacijo. Temu mnenju se priključuje tudi pisec te razprave.

Papež Pij II. je z bulo z dne 10. septembra 1462, izdano štiri dni potem, ko je z bulo potrdil ustanovitev ljubljanske škofije, izvzel ljubljansko škofijo iz jurisdikcije oglejskih patriarhov in solnograških nadškofov ter jo podredil neposredno apostolski stolnici v Rimu. Ta odločitev je naletela na hud odpor oglejskega patriarha in solnograškega nadškofa. Nastali so spori pri prevzemanju posameznih župnij, posebno v beljaškem cerkvenem okrožju, kar opisuje zgodovinar Josip Gruden, ki tudi meni, da je ustanovitev novega cerkvenega središča v južnih avstrijskih deželah kritala politične interese beneške republike.

Tu naj bo še omenjeno, da je cesar Ferdinand I. z listino, izdano na Dunaju dne 26. maja 1533, podelil ljubljanskemu škofu naslov kneza — princeps, kar je bilo za tedanje fevdalne in družbene razmere velikega pomena, ker je bil s tem ljubljanski škof dvignjen med najvišje plemstvo v državi.

Naj pojasnimo še nekatere pristojnosti škofijskih organov in župnij. Pri škofijskem ordinariatu v Ljubljani je delovalo škofijsko sodišče, imenovano škofijski konzistorij. Predsednik tega sodišča je bil sam škof, če je bival v Ljubljani, v njegovi odsotnosti pa genenralni vikar. Prisednikov je bilo na razpravah običajno pet do šest in to iz vrst ljubljanskih kanonikov in iz vrst menihov ljubljanskih samostanov. Škofijsko sodišče je bilo pristojno za vse spore, kjer je tožila ali bila tožena kaka oseba duhovniškega stanu ali kaka cerkvena ustanova. Nadalje je bilo to sodišče pristojno za vse spore iz rodbinskega ali zakonskega prava razen sporov glede dedovanja. V dobi, ki jo opisujemo, je namreč prevladovalo versko življenje in mišljenje, državne in avtonomne oblasti so priznavale zakon kot zakrament in s tem cerkvene oblasti za pristojne razsojati v zakonskih in rodbinskih sporih. Zato so v vseh naših deželah v tej dobi bili v zadevah zakonskega in rodbinskega prava merodajni predpisi zakonov (kodeksa) rimsko-katoliške cerkve. Deželska in mestna sodišča kakor tudi sodišča deželnih stanov Kranjske, Koroške in Štajerske so na prošnjo škofijskega sodišča dajala pravno pomoč pri izvršbi pravomočnih sodb tega sodišča. Škofijsko sodišče je bilo tudi prizivna inštanca zoper sodbe in odločbe, ki so jih izdajale cerkvene ustanove, to je župnije, vikariati, beneficiji, župne in podružniške cerkve v zemljiških sporih svojih zemljiških podložnikov.

Škofijsko sodišče je bilo nadalje pristojno za kazenski pregon zoper vse osebe duhovniškega stanu in zoper vse zemljiške podložnike cerkvenih ustanov razen v tistih primerih, kjer je bila po zakonu predpisana smrtna kazen. Ko so nastali v začetku 16. stoletja dvomi in spori glede pristojnosti cerkvenih sodišč v kazenskih zadevah, je cesar Maksimilijan I. izdal dne 7. aprila 1510 v Augsburgu ukaz, kako je v cerkvenih zadevah tolmačiti besedi „Pluettvnd Malefiz". Cesar je ukazal, naj bodo posvetna sodišča pristojna kazensko postopati le zoper tiste cerkvam podložne osebe, ki so pregrešile kazniva dejanja, ki se kaznujejo „am Halss vnd Leben", to se pravi, take zločine, ki se kaznujejo s smrtjo.

Škofijski ordinariat je sprejemal v službo tudi ljubljanske odvetnike in solicitatorje deželnih ustanov, da so zastopali interese škofije na pravdah pred deželnimi in državnimi inštancami, sestavljali pogodbe in bili navzoči na razpravah škofijskega konzistorija. 1. novembra 1607 je bil zastopnik škofije odvetnik Jurij Byttorfer za letno plačo 20 goldinarjev. 1. septembra 1608 je bila sklenjena pogodba med škofom Tomažem Hrenom in odvetnikom Gregorjem Zurler za dobo treh let in za letno plačo 25 goldinarjev. Leta 1612 je v škofijski službi odvetnik Friderik Zwingman za plačo 25 goldinarjev, 1. januarja 1614 pa sklene škof Tomaž Hren najemno pogodbo z Urbanom Langsdorffer, Schrannen — Solicitatoren des Herzogtums Krain, za letno plačo 12 goldinarjev. Leta 1632 zastopa interese škofije odvetnik Janez Putschär (Bučar), leta 1646 odvetnik dr. Ivan Dienstman za plačo 50 goldinarjev, 1650 Andrej Škerpin za plačo 20 goldinarjev, 1654 do 1656 odvetnik dr. Martin Ettenaur za letno plačo 50 goldinarjev, 10. februarja 1657 pa sklene škof Oton Friderik Buchheim pogodbo z dr. Janezom Antonom Kunstl, des Landes Krain geschworenen Schrannenadvokaten, za plačo 50 goldinarjev. Leta 1658 najdemo v listinah ime odvetnika Matjaža Bildstain, 1. februarja 1661 je bil sprejet v službo Janez Sparber, Soliciator in Crain, leta 1670 zopet isti, 1685 pa odvetnik Johannes Faberius. Ljubljanska škofija pa je imela od časa do časa svoje pravne zastopnike tudi izven Kranjske predvsem v Gradcu, kjer je bil sedež vlade notranjeavstrijskih dežel. Tako je bila sklenjena dne 25. februarja 1656 v Solnogradu pogodba med škofom Otonom Friderikom Buchheim in odvetnikom Baltazarjem Peildenstein iz Gradca, da zastopa ljubljansko škofijo v sporih, ki so nastali na Štajerskem. Znesek honorarja v pogodbi ni naveden, pač pa se naj napravi ob koncu leta obračun. 8. avgusta 1661 je isti škof sklenil pogodbo z odvetnikom Johannom Theobaldom Frankom iz Gradca. *(Nadaljevanje v prihodnji številki)*

SPD „Drabosnjak" proslavilo 150-letnico smrti bukovnika Andreia Schusteria Drabosnjaka

Letos mineva 150 let odkar je umrl znani koroški bukovnik Andrej Schuster Drabosnjak. To je za Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak" na Kostanjah, ki si je nadelo ime tega bukovnika bil povod, da dostojno proslavi obletnico njegove smrti. Preteklo nedeljo so prosvetaši na Kostanjah vabili v Slavnostno dvorano občine Vrba ob Vrbskem jezeru.

Naj že kar na začetku zapišemo, da to ni bila proslava lokalnega značaja, marveč je to bila proslava vseh koroških Slovencev. Predsednik SPD „Drabosnjak" Janez Lesjak je ob tej priložnosti lahko pozdravil tudi številne častne goste, med njimi jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubeja, predsednika Društva prevajalcev Slovenije prof. Janka Modra ter predstavnike obeh političnih in kulturnih organizacij Koroških Slovencev, kakor osebnosti javnega življenja.

V Vrbo pa ni prišlo le veliko število obiskovalcev, ki so dvorano napolnili do zadnjega kotička, marveč je prireditelj k sodelovanju povabil tudi pevske zbore iz bližnje in daljnje okolice — pevski zbor SPD „Svoboda" v Logi vasi, pevski zbor „Mojcej" na Trebinji, pevski zbor SPD „Danica" v Št. Vidu v Podjuni in pevski zbor „Gallus" v Celovcu. Prosvetaši SPD „Drabosnjak" pa so naštudirali odlomek Drabosnjakove Pastirske igre in to pod režijo Petra Stickra. Pesnik Andrej Kokot pa je kot domačin in član društva sodeloval z recitacijo svojih pesmi.

Slavnostni govor je imel dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik, ki je orisal umetniško pot bukovnika Drabosnjaka (izvlečke iz njegovih izvajanj obavljamo na 3. strani našega lista — op. ured.).

Tako je spored bil nadvse pester in na visoki kulturni ravni. Pevski zbori so izvajali zanimive skladbe in to zelo ubrano. Pevce iz Loge vasi je vodil Stanko Černic, iz Trebinje tribun koroške narodne pesmi Pavle Kernjak, ki je dirigiral tudi zaključno pesem vseh sodelujočih mešanih zborov, zbor iz Št. Vida v Podjuni Hanzej Kežar in Joško Kovačič zbor Gallus. Vsi pevci so pri občinstvu bili deležni izredno lepega sprejema, posebno zbor „Danice" in to za partizansko pesem Na oknu glej obrazek bled. To je brez dvoma bil dokaz, kako borbena pesem našega človeka dvigne, kar je danes povsem razumljivo. Čudno pa je, da pri nas le malokateri zbor poje partizansko pesem, kar bi prav v tej naši situaciji moralo biti le obratno.

Posebno zanimiv je bil odlomek Drabosnjakove Pastirske igre. Zlasti igralca Herman Mačnik in Hanzej Kokot sta avtentično in doživeto govorila domače narečje in tako lepo interpretirala Drabosnjakovo hudomušno govorico v rajmih. Pri ostalih igralcih je šlo za mlade ljudi pri katerih pa se je žal videlo, da domačega narečja ne obvladajo preveč, seveda pa tudi to, da so takorekoč prvič stali na odru. Sicer pa tu ni govora o strokovni kritiki, ker tudi ne more biti, saj je šlo le za prikaz domače prosvetne dejavnosti na Kostanjah, ki so jo v zadnjih dveh letih poživili. To je povedal tudi predsednik Lesjak, ko je orisal težave kulturnega delovanja na Kostanjah, kjer so na Župkovo domačijo nalepili parolo „Schlagt die Tschuschen nieder", na dom tiste družine, ki so jo izselili in katere člani so bili soustanovitelji in tudi požrtvovalni prosvetaši v povojnih letih.

Ob tej priložnosti je Slovenska prosvetna zveza odlikovala tudi nekatere prosvetaše s priznanjem Andreia Schusterja Drabosnjaka. To so bili Janez Lesjak, Andrej Mačnik st. in Andrej Mačnik ml., Herman Mačnik, Tonči Dragaschnig, Ančka Kokot, Hanzej Kokot in Amalija Kastelic. Priznanja je v imenu Slovenske prosvetne zveze izročil predsednik Nadzornega odbora SPZ dr. Franci Zwitter, ki je ob tej priložnosti orisal velik pomen in poslanstvo Drabosnjaka v slovenski kulturi zlasti na Koroškem, kjer je veljal za velikega revolucionarja in začetnika slovenskega kulturnega ustvarjanja.

Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak" na Kostanjah je pokazalo svojo življenjsko moč in voljo, naši rojaki širom našega ozemlja pa svojo solidarnost Drabosnjaku in njegovim potomcem na Kostanjah.

Naši besedni ustvarjalci nastopili v Ptuju in na Dunaju

Med Ptujčani in koroškimi Slovenci obstojajo že dolgoletni stiki, ki se izražajo v tem, da koroške slovenske kulturne skupine sodelujejo na ptujskih kulturnih srečanjih in obratno, da tudi ptujski kulturni delavci sodelujejo na koroških kulturnih prireditvah, zlasti v Podjuni. V nedeljo 9. novembra so se prvič predstavili ptujski publiki znani koroški slovenski pisatelji in pesniki Janko Messner, Milka Hartman, Florjan Lipuš, Gustav Januš in Anita Hudl. V polno nabiti dvorani Narodnega doma v Ptuju so bili sprejeti z velikim navdušenjem. Vseh pet besednih ustvarjalcev s Koroške je z zanosom bralo iz svojih del. Iz njihovih stihov je zazvenela trpka obtožba vsega, kar slovenskemu človeku na Koroškem jemlje možnosti svobodnega razvoja.

Tudi v naprednem dunajskem kulturnem „Z-klubu" Društva za pospeševanje dejavnosti mladih za mlade, so pred dnevi nastopili koroški slovenski pisatelji Janko Messner, Gustav Januš, Florjan Lipuš in Anton Kuchling s prozo, liriko in psalmi, Jasna Knez pa je nastopila z izraznim plesom. V dunajskem „Z-klubu", ki ima svojo lokacijo v Kirchengasse 23, je petkrat na teden kulturni spored, v katerem vrtijo filme svetovno priznanih filmskih umetnikov, poslušajo izbrane koncerte ter prirejajo literarne večere in diskusije. Po nastopu naših besednih ustvarjalcev so se v klubu pogovarjali o položaju slovenskih avtorjev na Koroškem oziroma v Avstriji. V okviru filmskega sporeda so konec oktobra vrteli jugoslovanski film Aleksandra Petroviča — Zbiralci perja.

Škofiče

Leta minevajo in življenje gre svojo začrtano pot. Tako obhajamo vse mogoče praznike rojstva, smrti, poroke in poročne jubileje. Tako smo v Škofičah pred nedavnim obhajali 25-letnico poroke našega predsednika Slovenskega prosvetnega društva „Edinost" Hermana Jägerja. Skupno z ženo Tilko sta zvesta pripadnika slovenske narodne skupnosti v dobrih in slabih časih. Herman kot predsednik društva vlaga vse svoje sile, da bi bilo društvo tudi v prihodnosti aktivno. Poznamo ga kot odličnega organizatorja. Vedno je znal priti iz finančnih težav ki so trle društvo. Z veseljem je nabiral darove za tombolo in izvedel srečolov in tako skrbel da so se krili stroški za prireditve. Jäger Herman pa ni samo prosvetaš (navdušen pevec in igralec), temveč tudi vsestransko angažiran in to vse s ciljem, da koristi slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Vsi, med drugimi tudi naša hranilnica in posojilnica smo ti hvaležni za tvoje nesebično sodelovanje in srčno želimo, da bi ostal v tem smislu vedno močan gonilni motor, katerega konjske moči naj ne bi nikdar opešale.

Za vajin praznik pa želimo mnogo sreče in zadovoljstva v zakonu.

Prosvetaši SPD „Vinko Poljanec" bili na izletu

Predsedstvo Slovenskega prosvetnega društva „Vinko Poljanec" v Škocijanu je tudi letos organiziralo izlet za svoje člane in prijatelje. V soboto 8. novembra se je v zgodnjih jutranjih urah petdeset oseb odpeljalo s Sienčnikovim avtobusom proti avstrijsko-jugoslovanski meji v Slovenijo.

Tudi tokrat je izlet vodil član društva tovariš Šmid, ki je naše prosvetaše spet popeljal na Štajersko. Prva postaja je bil Maribor, tam so se najprej okrepčali nato pa je pot vodila v Svečino, kjer so si ogledali Kmetijsko in gospodinjsko šolo. Ogled je za udeležence izleta bil zelo zanimiv, saj so videli sodobne prijeme izobraževanja mladih za ta dva poklica. Vodstvo šole je prosvetaše iz Škocijana sprejelo izredno prisrčno.

Iz Svečine so se podali proti avstrijski meji in pot nadaljevali po tako imenovani vinski cesti. Seveda tu ni treba poudariti, da se tam niso ustavili. Priložnost je treba vsekakor izkoristiti, saj v teh krajih raste eno izmed najboljših avstrijskih vin. Ustavili so se pri enem izmed številnih vinotočev. Izleta so se udeležili tudi pevci in zato je seveda donela tudi slovenska pesem. Drugi gostje gostilne so pozorno prisluhnili pesmi naših pevcev in se zanimali od kod da prihajajo. Povedali so jim, da so pripadniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Nekateri so jim celo priznali, da tudi sami znajo slovensko. Naši pevci pa so zapeli tudi nemško in tako pokazali, da spoštujejo tudi pesem večinskega naroda.

Izlet so nadaljevali preko Soboškega sedla. Zadnja postaja pa je bila v Čepičah pri Jueni, kjer se je živahnost razvila do konca. Lepo je bilo in društvu gre vsa zahvala za organizacijo izleta.

Ob 150-letnici smrti...

(Nadaljevanje s 3. strani)

dila izgubila, ter Marijin pasijon.

Končno je dr. Zablatnik predstavil Drabosnjaka še kot bukovnika, ki je prevajal razne ljudske knjige. Navedel je zgodbo o židu Ahasveru, pripovedko o kralju Matjažu, zgodbo o lepi Mageloni ter Drabosnjakov molitvenik, prav tako pa je omenil, da je po domnevi prof. dr. Ivana Grafenauerja Drabosnjak prevedel tudi znani „Kolomonov žegen". Drabosnjak je pisal in širil vse, za kar se je ljudstvo zanimalo, je naglasil dr. Zablatnik. Drabosnjakovi spisi so se med ljudstvom širili po večini rokopisno, le majhen del je prišel v tisk.

Bogata Drabosnjakova zapuščina še ni povsem raziskana. Največ je raziskoval njegovo življenje in delo pokojni dr. France Kotnik, čigar delo zdaj nadaljuje zlasti dr. Niko Kuret. Z raznih znanstvenih vidikov so Drabosnjakovo delo ocenjevali Ivan Grafenauer, Fran Ramovš in Fran Kidrič, koroški pisatelj Prežihov Voranc nam je približal Drabosnjaka v literarni pripovedi, naš koroški rojak Jaka Špicar pa je Drabosnjakovo življenjsko usodo zajel v biografski igri „Drabosnjak", v kateri prikazuje „porednega paura v Korantane", ki kuje rajme, ker ga k temu žene notranja potreba, nepremagljiva sila, „božji glas".

Posebno dolžnost in pravico, da goji spomin na domačega bukovnika Drabosnjaka in da čuva njegovo duhovno dediščino, pa ima Slovensko prosvetno društvo na Kostanjah, ki nosi ime po tem svojem velikem rojaku.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi na predvajanje slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

ki bo v soboto 15. novembra ob 19.00 uri pri Lausegarju pd. pri Foltu pri cerkvi v Slovenjem Plajberku.

Film je posnet po istoimenskem romanu Ivana Tavčarja. Film bo predvajala Slovenska prosvetna zveza.

Ljubitelji filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

Odbor

Ladja Thalia odslužila

Nekdaj tako ponosna ladja „Thalia", ki je dolga leta rezala valove Vrbskega jezera in ki je bila ena največjih na avstrijskih jezerih, ne bo več plula v svojem elementu. O tem so prejšnji teden odločili na odborovi seji Mestnih podjetij v Celovcu. Ta odločitev je bila utemeljena s tem, da se popravilo ladje ne izplača več.

Ponosni parnik „Thalia" so zgradili v Bremenu, leta 1909 pa so ga sestavili v Pručicah/Pritschitz. Ladja je lahko sprejela do 500 ljudi. V začetku je stroje gnala seveda para, pred leti pa je paro zamenjal dizel. V zadnjem času je bila vožnja z nekdaj tako ponosno „Thalio" že problematična, saj se je zgodilo, da so se sredi jezera ustavili stroji in ljudi so morali izkrcati na druge ladje, kar je seveda neprijetno za potnike, še bolj pa za lastnika ladje — Mestna podjetja, ki so po teh „epizodah" dala ladjo iz prometa.

Dolgo časa je ladja počivala v celovškem pristanišču, ne da bi se vedelo za njeno usodo. No sedaj je končno jasno, da je ne bodo več obnovili. S tem pa se vsili upravičeno vprašanje, kaj storiti s to ladjo. Iz raznih diskusij, ki smo jih slišali tudi v televiziji, je razvidno, da se ljudje navdušujejo, da bi iz ladje naredili plavajoč bar ali muzej, nekateri pa so za to, da bi ladjo podarili „prijateljem železnice" ali pa jo dali v staro železje.

Mestna podjetja so pripravljena ladjo podariti komurkoli, vendar samo pod enim pogojem, da mestna občina s to „podaritvijo" ne bi imela nikakršnih stroškov.

Karavanke velika naravna ovira

Na najkrajši cestni povezavi med Dardanelami in Severnim morjem je bila letos, z izgradnjo gorskega območja Turske hitre ceste, odstranjena ena največjih ovir v Vzhodnih Alpah. Edina večja ovira na omenjeni cestni povezavi je samo še pogorje Karavank, preko katerega peljejo sicer tri ceste, ki pa zaradi strmin in številnih ovinkov niso pripravne za večji tovorni promet. Če upoštevamo še zimske neprilike, ki napravijo Karavanke sploh neprevozne, potem lahko ugotovimo, kakšna ogromna ovira so Karavanke na tej vedno bolj frekventirani ruti.

Vse evropske države, ki so posredno ali neposredno navezane na to cestno povezavo so močno zainteresirane, da bi odstranili še ta zadnji problem — da bi se zgradil cestni predor skozi Karavanke, ki bi na mah odstranil to zadnjo oviro. Med Avstrijo in Jugoslavijo obstojajo že večletni kontakti za izgradnjo tega predora. Medtem ko se Jugoslavija zelo prizadeva za realizacijo tega načrta, Avstrija ne kaže mnogo interesa, da bi resno pristopila k delu. Upravičeno se vprašamo ali Avstrija res noče uvideti gospodarskih koristi, ki bi jih imela z izgradnjo predora. Ves Bližnji vzhod in jadranska pristanišča bi bila lažje dosegljiva. Edini „argument" proti izgradnji predora — ta pa je koroški — je, da bodo tujci s severa še rajši hodili v Jugoslavijo na počitnice, ker ne bo treba voziti preko Karavank. Seveda je to kratkovidno gledanje in hkrati velik nesmisel, ki pa na žalost na Koroškem še vedno najde razumevanje tudi pri višjih inštancah.

Pred nedavnim je bil v Ljubljani razgovor med bavarskimi in slovenskimi gospodarstveniki, ki so se pogovarjali o gospodarskih problemih, ki se tičejo obeh dežel. Med drugim so se pogovarjali tudi o prometnih problemih, zlasti o izgradnji karavanškega cestnega predora. V okviru teh razgovorov je Jugoslavija forsirala gradnjo predora in sanacijo zvezne ceste št. 1 do grške meje. Ta sestanek v Ljubljani je izzval pri koroških gospodarskih krogih veliko začudenja, pri koroškem tisku pa nezadovoljstva. Koroška KZ je celo zapisala — Bayern und Slowenien ignoriren Österreich.

Izgradnja cestnega predora skozi Karavanke ni samo zadeva obeh obmejnih držav Avstrije in Jugoslavije, temveč vseh zainteresiranih držav, zlasti ZRN, ki je še posebej zainteresirana, da se odstrani zadnja ovira na tej tako pomembni cestni žili, ki povezuje Evropo z vedno bolj gospodarsko interesantnim Bližnjim Vzhodom.

Ob vseh teh vidikih bi bila izolacija Avstrije iz evropskega cestnega omrežja nespametna in tudi gospodarsko neodgovorna.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v nedeljo 23. novembra 1975 ob 11.00 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostuje: prosvetno društvo „France Prešeren" iz Vojnika

Spored: godba na pihala pod vodstvom Ivana Karlovšča, pevski zbor pod vodstvom Toneta Volaska in dramska skupina z recitalom: Ljubim mladost

K številni udeležbi vabi

odbor.

Ostali nam bodo v nepozabnem spominu

V nedeljo na praznik vernih duš je skupina naših planincev obiskala v prijazni vasici Planina nad Jesenicami grob letos umrlega gornika Čopovega Joža. V našem listu smo že poročali o tej bridki izgubi, ki je pretresla ves slovenski in jugoslovanski planinski svet. Na žalost se koroški planinci pogreba nismo mogli udeležiti, ker smo prepozno zvedeli za čas pogreba, zato pa smo se odločili, da tokrat obiščemo njegovo poslednje bivališče.

Na izredno lepo urejenem pokopališču, ki se v prisojnem pobočju razteza okoli cerkve, smo našli gomilo, bogato okrašeno s cvetjem in s številnimi svečkami — Čopov grob. Nanj smo položili venec, ki smo ga prinesli s Koroške in prižgali svečke. Misli so nam uhajale nazaj na tista leta, ko smo se večkrat srečavali z Jožem v hribih — v Vratih, na Triglavu in drugod. Vedno nas je bil vesel koroških planincev in nam pravil doživetja s Koroške. Ob slovesu nam je vedno izročal pozdrave na znance in prijatelje, ki jih je imel celo vrsto na Koroškem.

Čopov Joža je bil gornik, ki je slovenskemu planinstvu vnesel nov borbeni duh. Medtem, ko so prej osvajali domače vrhove in stene predvsem samo tuji alpinisti, se je to v času Čopovega „udejstvovanja" zelo spremenilo. V letih med obema svetovnima vojnama je preplezal vse domače gore, predvsem Julijske Alpe. Bil je mojster plezalne stroke in predvsem dober učitelj drugim. Znana je takoimenovana „zlata naveza" (Čop Joža, dr. Miha Potočnik, dr. Stane Tominšek), ki je v slovenskih gorah imela ogromne uspehe. Edini še živeči te legendarne" naveze, dr. Miha Potočnik, je danes predsednik Planinske zveze Slovenije, ki pod njegovim dolgoletnim vodstvom igra zelo pomembno vlogo v mednarodnem planinstvu. Dr. Miha Potočnik, ki je zelo spoštoval Čopa kot svojega učitelja, saj je bil najmlajši v navezi, je o Čopu povedal, da je bil le-ta izreden človek in vedno v vsakem položaju zgleden tovariš in kremenit pošten značaj. Bil pa je tudi vesten reševalec, ki ni bil znan samo med slovenskimi in jugoslovanskimi planinci, temveč tudi prek meja v planinskem svetu. Visoko ga je cenil dr. Kugy, prav tako pa tudi avstrijski, nemški, francoski in italijanski plezalci, ki so mu vsi priznali visoko alpinistično sposobnost. To je bil Čopov Joža. Vsi, ki smo poznali tega značajnega moža, smo silno ponosni nanj. Ohranili ga bomo v nepozabnem spominu.

Na povratku domov (preko korenskega sedla), smo si ogledali še dovško pokopališče, ki v primerjavi nekako odgovarja koroškemu Heiligenblutu (seveda ne v takih razsežnostih), kjer je pokopanih mnogo znanih gornikov. Medtem ko so v Heiligenblutu svoje poslednje počivališče našle žrtve iz Großglocknerjevega območja, počivajo na Dovjem v glavnem alpinisti, ki so omahnili v triglavski severni steni in pa seveda tudi drugi, kot n. pr. triglavski župnik Aljaž in znani mladi alpinist Kofler, ki je na povratku z uspele himalajske odprave v prometni nesreči izgubil življenje.

In ker smo že bili v neposredni bližini znane doline Tamar pod mogočnim Jalovcem, smo to dolino tudi obiskali, sicer ne samo zaradi njene lepote in privlačnosti, marveč zaradi tega, ker je tam za vedno omahnil v smrt naš koroški rojak (iz Kanalske doline) zdravnik dr. Dolhar iz Trbiža. Nanj spominja spominska plošča, ob kateri smo obujali spomine na tega nepozabnega planinca, smučarja in planinskega fotoamaterja. Tako smo se slovenski koroški planinci ta dan spomnili znancev in planincev, ki so v svojem življenju mnogo dobrega in koristnega storili za slovenski narod in planinsko stvar.

V prijazni planinski postojanki v Tamarju, ki je sedaj odprta samo še ob sobotah in nedeljah, smo se malo odžejali in odbrzeli preko korenskega sedla domov, vsakdanjosti naproti.

Reißeck dobro pripravljen za zimsko sezono

Reißeck je znano koroško smučarsko središče, ki se ponaša tudi s svojo višinsko železnico, ki se povzpne skozi predor do 2300 m visoko. V tem smučarskem eldoradu obratuje cela vrsta žičnic, ki skrbi za odlično smuko. Za ugodje številnih smučarjev in izletnikov, ki prihajajo v celih trumah uživat naravne lepote tega čudovitega gorskega sveta pa skrbi sodobno zgrajeni Sport-hotel s pokritim bazenom.

Vse to upravlja družba Reißeck-Kreuzeckovih višinskih železnic, ki se z vsemi močmi prizadeva področje okrog slikovitih Reißeckovih jezer narediti še bolj atraktivno.

Poslovno vodstvo omenjene družbe je povabilo zastopnike koroškega tiska na lice mesta — Reißeck in jih seznanilo s pripravami za zimsko sezono 1975/76.

Od decembra naprej bo poleg večjih žičnic na jezerskem platoju obratovala tudi manjša vlečnica. Namenjena je predvsem otrokom in pa manj izvežbanim smučarjem. V minulem poletju so na smuških terenih izvedli mnoga izboljšanja (odstranili razne ovire — kamenje itd.), tako, da se bo lahko smučalo tudi pri manjši snežni odeji. Tudi poslopje Höhenbahnhaus II so obnovili in ga kot dependanso priključili Sport-hotelu. Najlepši dokaz o priljubljenosti tega smučarskega raja, je dejstvo, da so vsi prazniki (božični, energetske počitnice in velika noč) skoro do kraja že rezervirani.

Na žičnicah so bili letos pozimi doseženi izredno lepi uspehi. Tudi Sport-hotel je s svojimi 10.839 prenočninami postavil nov rekord, ki predstavlja v primerjavi z lanskim letom porast števila nočnin kar za 42 %. V veliko zadovoljstvo smučarjev in izletnikov družba voznih stroškov pri žičnicah in višinski železnici ne bo podražila. Razne ugodnosti, ki so jih letos koncedirali, bodo v prihodnje še razširili.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na uprizoritev drame Leonarda Franka

JEZUSOVI APOSTOLI

v nedeljo 16. novembra 1975 ob 14.30 uri in ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Igrajo igralci domačega prosvetnega društva.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

Odbor

aula slovenica

Celovec Paulitschgasse 5-7

prireja v petek 14. novembra 1975 ob 19.30 uri

LITERARNI VEČER

članov Dolenjskega kulturnega festivala v Kostanjevici na Krki

Predstavljeni bodo avtorji Janez Kolenc, Jože Dular, Ivan Zoran, Lado Smrekar, Avgust Gregorčič in Vladimir Bajc

Recitirali bodo gledališki igralci

Iva Zupančič, Miha Baloh in Rudi Kosmač; glasbena spremljava pianist prof. Andrej Jarc

Prisrčno vabljeni!

(Prireditev je bila zaradi terminskih težav sodelujočih preložena za teden dni.)

Kljub lepemu vremenu, september slab

Kljub lepemu vremenu v mesecu septembru, je število prenočnin v primerjavi z lanskim septembrom nazadovalo za 111.000. Našteli so 1,281.000 nočnin, kar odgovarja nazadovanju za 8 %.

Skupna dosedanja letna sezona od maja do vključno septembra pa je beležila 15 milijonov nočitev ali 7,5 odstotka prirastka. V obrtnih in privatnih prenočiščih skupaj, je znašal padec števila prenočnin v mesecu septembru 9,5 % in sicer 10,6 % pri inozemcih in 2,3 % pri domačinih. V obrtnih prenočiščih so našteli 831.000, v privatnih pa 296.000 nočnin. Kljub izredno ugodnemu vremenu v septembru, saj je bilo izredno toplo, so v kampingih našteli komaj 41.000 prenočnin, kar odgovarja nazadovanju števila nočnin kar za 24,8 odstotka in sicer pri inozemcih za 26 % in pri domačinih za 7,1 %. V ostalih prenočitvenih lokacijah — v glavnem so apartmaji — pa so beležili 113.000 nočnin ali 23 % prirastka.

V obrtnih in privatnih prenočiščih je nazadovalo število prenočnin za 118.000 in sicer pri domačinih za 3600, pri inozemcih pa kar za 115.000 nočnin. Skupno število inozemskih nočnin v obrtnih in privatnih prenočiščih znaša 972.000, od tega odpade 892.000 prenočnin na goste iz ZRN (vključno Zahodnega Berlina).

Razstava „Gost 76" v novi hali

Gost 76 — 8. strokovni sejem gastronomije in turizma bodo izvedli na celovškem sejemskem razstavišču v času med 13. in 21. marcem 1976. Na zaključku roka prijav so ugotovili, da se je za ta tradicionalni strokovni sejem prijavilo že nad 600 razstavljalcev. Iz stare prakse pa vemo, da se po zaključku prijav še vedno prijavljajo številni zamudniki, tako da je računati z razveseljivim dejstvom, da bodo tudi drugo leto vsi razpoložljivi razstavni prostori razprodani. Organizatorji računajo s tem, da bo razstava „Gost 76" prav tako uspešna, kot so bili vsi ostali sejmi gastronomije in turizma v Celovcu.

Po obsegu se razstavni prostor ne bo spremenil, vendar pa bo prišlo do zamenjave lokacije. Medtem, ko se je dosedaj odvijala razstava v sejemski hali štev. VI, bo za naslednjo razstavo „Gost 76" že na razpolago nova hala št. 5 z glavnim vhodom iz ceste St. Ruprechter Straße. Gradbena dela v hali V dobro napredujejo. Tako bo „Gost 76" spomladi razstavljala svoje blago v sodobno koncipirani sejemski hali.

OBVESTILO

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku obvešča svoje člane in prijatelje, posebno pa mladino, da se

PLESNI TEČAJ

prične v nedeljo 16. novembra. Prijave so še možne in to pri predsedniku Jošku Hudlu ali v Hranilnici v Pliberku, kjer boste dobili vse ostale tozadevne informacije.

Odbor

JOŽE KROFLIČ

Skozi smrt v življenje

CVETNA NEDELJA

Pred hišo se je ustavilo motorno kolo, nato nekoliko trdih korakov . . . Z vso silo je zaropotalo po vratih in razburjen glas je zaklical:

„Odprite!"

„No," je zamrmral Jože, „cvetna nedelja, pa ni miru!"

Koželjevemu Jožetu je bilo pet in trideset let. V predmestju je imel svojo bajto, kopico otrok in ženo Marijo. Vsak dan se je vozil s kolesom v mesto na delo. Vojak ni bil. Vojaške oblasti so ga dodelile rezervni policiji. Čez dan je opravljal svoj poklic, ponoči pa je moral stražiti nemške hiše, da bi jih zavedni Slovenci ne napadli. S takimi napadi bi lahko nastal mednarodni spor in Bog ve, kaj vse.

„Kaj razbijaš, šment? Komaj sem prišel s straže, pa spet nemir. Človek ne pride več do spanja. Saj me bo konec pri takem življenju!"

Policijski kurir, ki se je bil z motorjem pripeljal, je izročil Koželju poziv, da mora takoj na službeno mesto.

„Vojna je, prijatelj, vojna! Švabi so vdrli v naše kraje. Ob štirih zjutraj so prekoračili mejo in sedaj prodirajo od vseh strani v našo domovino!"

„Vojna? Švabi? Mi pa smo to golazen stražili! Pobili bi vrage in vsaj nekaj noči bi bil lahko tudi jaz mirno spal."

„Da, Jože, res je! Obleci se in brž na poveljstvo! Odpeljem te s seboj."

Jože je skočil v hlače in škornje ter se zavil v plašč. Vmes je godrnjal, razumeti jih sicer ni bilo, domače kletvice.

Poslovil se je od otrok, ki so se medtem skobacali z ležišč in stali v srajčkah okrog njega. Bilo jih je pet. Pobožal jih je, poljubil jih ni. Take navade ni bilo pri hiši. Jožeta, fantka petih let, katerega je imel najrajši, je dvignil in ga pritisnil k prsim.

„Priden bodi!" mu je dejal in ga zopet posadil na tla. Oči so se mu zastrmele v kot, kjer so si bili malčki pripravili butare za cvetno nedeljo. Zamislil se je. Škoda, je nehote mislil, tega največjega veselja otrok ne bom mogel gledati. Vonj po drenu in bršljanu in leskovkah je bil prijeten. In misli so mu šinile za več let nazaj, ko je sam skakal po gozdovih in robidju ter nabiral zelenje za cvetno nedeljo.

Kakor bi ga bilo nekaj sunilo, se je obrnil še posebej do žene in ji podal roko.

„Ostani zdrava in pazi na otroke!"

S kurirjem sta skočila na motorno kolo. Motor je zabrnel, čudno zahreščal in se potegnil za kakih deset metrov. Žena je z otroki stala na pragu in strmela v mračno jutro. Slišali so le še drugo prestavo motorja, a tretje ni bilo več slišati, kajti kurir in Jože sta izginila za ovinkom navzdol.

Bilo je megleno jutro. Iz megle je nalahno rosilo, kakor da bi se narava solzila.

Ljudje so odpirali okna, nekateri so se zbirali v gruče, modrovali in ugibali ter tarnali, kaj bo . . .

Kaj bo . . .?

Visoko v zraku so se slišali glasovi zračnega brodovja. Ropotalo je in nevajena ušesa niso mogla razločiti, so li domača ali tuja letala.

„Hm, čuden glas imajo!" meni Jože. Videti ni bilo nič, le smer proti jugu si lahko ugotovil.

Na poveljstvu sta kurir in Jože dobila nove naloge. Pihal je hladen veter. Vozila sta hitro in Jože je komaj dihal. Še nekaj ovinkov, nato po hribu navzgor, navzdol in vozilo se je ustavilo tako hitro, da se je poznala sled, ki jo je včrtala pnevmatika v blatno cesto.

„Hej, glej, kdo je tu? Koželjev Jože. Iščeta špijone?" je zaklical komandir obmejne straže.

„Novo povelje. Nekaj petokolonašev se je usmerilo proti vam. Zadržite jih in . . ."

„. . . in prepozno. S pravimi potnimi listi so pred četrt ure prekoračili našo mejo."

„Zlodej!" je zagodel Jože.

„Spremljale so jih vojaške patrulje."

„Izdajstvo!"

Tako je bilo . . . Izdajstvo!

Oba, kurir in Jože, sta jo mahnila nazaj. Vozila sta le nekaj kilometrov, ko sta zaslišala ropotanje zračnega brodovja. Ustavila sta vozilo in natančneje poslušala brnenje letal. Kar nenadoma, tiho, brez delovanja motorja, je prifrčalo letalo tik nad njima — prav nizko, natančno sta razločila na krilih kljukasti križ.

„Nemška letala so," pravi kurir.

„Nemška, nemška," je odvrnil Jože.

Gledala sta in vedno bolj odpirala oči. Letala so bila nad predmestjem in slišati je bilo močno streljanje. Ura je bila nekako devet. Sonce je že prikukalo izza oblakov in metalo žarke na prvo pomladansko cvetje.

Ropotanje in bobnenje je bilo vedno močnejše, tresla se je zemlja, oblaki dima so se dvignili k nebu.

Čez nekaj minut je bil zopet mir.

Mir . . .?

Skočila sta na vozilo in se peljala naprej. Drvela sta

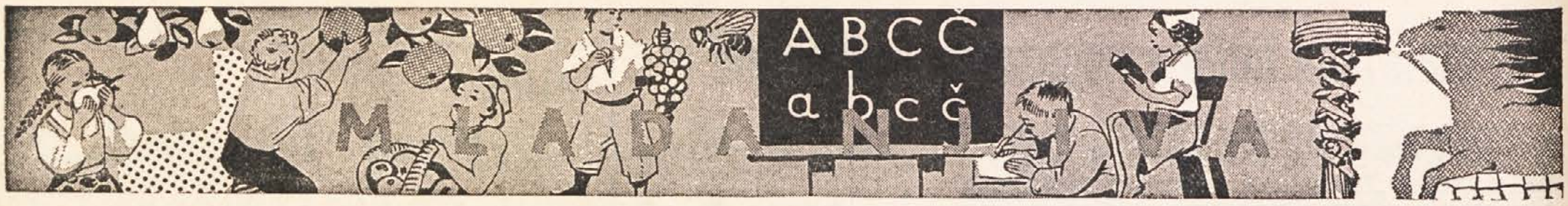

Otroci mislijo drugače

Žvižgajoč in dobre volje brklja čevljar Pevec neko praznično popoldne po svoji tesni delavnici kraj hišice. Julka radovedno gleda, kako pod njegovimi prsti polagoma nastaja zibelka za njeno punčko. Tudi Francek je nekje blizu, slišati je, kako rogovili. Pevčeva žena je šla k sosedi.

Tedaj pa se čevljar nenadoma začudi, da je postalo zunaj vse tiho. Pa je menda sinko ni ubral za materjo? se vpraša in hoče iti pogledat. Tedaj pa priteče Francek z nagrizenim korenčkom v roki. „Kajne, očka," zakliče že od daleč," da ni dovoljeno puliti korenje na vrtu?"

Oče mu prijazno odgovori: „Ne, Francek, saj sam veš, da to ni dovoljeno." Deček jame grizljati korenček. „Ah, bil sem tako strašno lačen!"

Pomirjen, da je Francek spet pri njem, se oče vrne v svojo delavnico.

Kmalu pa Francek spet priteče z drugim korenčkom v roki in ponovi: „Kajne, očka, na vrtu ne smem puliti korenja?" Oče je sila presenečen. „Saj sem ti vendar pravkar rekel, da ne smeš."

„Toda ti me nisi razumel," odgovori Francek.

„Kaj praviš?" vpraša oče. „Prav zdi se mi, da me ti nisi razumel." Oče ne razume svojega sinka.

„Ko pa sem bil tako strašno lačen," odgovori Francek in začne grizljati korenček. Oče molči. Zdi se mu, da ni nič hudega, če je sinček izpulil korenček misleč, da ga mučí „strašna lakota". Hkrati pa premišlja o komičnih sinčkovih odgovorih. Saj so docela nelogični, si misli.

Medtem se mati vrne od sosede. Ko stopi v kuhinjo, se ji zazdi, da je nekdo izpraznil kozarec vkuhanih malin.

Kdo neki je to storil? Njen mož gotovo ne; njemu ni do sladkih reči, rajši ima klobaso. Julka? Bržčas tudi ne — zanjo je važnejša zibelka za punčke, razen tega pa najbrž niti za trenutek ni odvrnila pogleda od očetove roke — saj jo poznam, malo! Pač pa sinko, da, on bi bil utegnil to storiti. Žena pograbi prazen kozarec in odhiti z njim v delavnico. Ko vstopi, Francek zardi.

„Kaj se je pa zgodilo?" se obrne s karajočim glasom na sinčka.

„Tako strašno sem bil lačen," odgovori Francek. „Očka že ve, saj sem mu povedal."

Oče je pravkar naredil zibelko. Da jo hčerkici in pošlje oba otroka v hišo. Rad bi namreč govoril z ženo med štirimi očmi.

„Ali ti je Francek res povedal, da je pojedel vkuhane maline?" vpraša žena.

„Ne! Pač pa je populil in pojedel korenje iz tople gredice in to mi je povedal. Nisem razumel, kaj mi je hotel povedati, ko mi je večkrat rekel, da je bil ‚strašno lačen'."

„Najbrž Francek ni mogel premagati skušnjave, da bi izpraznil kozarec z vkuhanimi malinami," meni mati.

„Potem pa ga je pekla vest," pravi oče. „Saj je vedel, da to, kar je storil, ni prav. Bal se je, da bo kaznovan. Na drugi strani pa ga je vest silila k priznanju — in meni je svoj greh tudi priznal."

„Saj ti vendar ni priznal, da je pojedel vkuhane maline!" odgovori čevljarjeva žena.

„Ne — tega v silnem strahu ni mogel storiti. Izbral je drugo pot. Storil je nekaj, kar ni tako strogo prepovedano: izpulil je korenček in ga pojedel. In to mi je povedal. To je bilo „nadomestno" priznanje. ‚Kajne, očka, korenja ni dovoljeno puliti?' je rekel, meni se pa niti sanjalo ni, da je hotel s tem priznati čisto drug ‚zločin'. In ker ga nisem razumel, je ponovil prizor tako, da je izpulil še en korenček. ‚Očka, ti me nisi razumel', je trdil. Nasprotno pa se je meni zdelo, da me on ni razumel in da govori neumnosti. Zdaj je jasno, da je imel s svojo pripombo prav in da sem bil neumnež jaz. Spomniti bi se bil moral samo svojega otroštva, pa bi bil Francka razumel."

„Ali si tudi ti kdaj izgovoril takšno „n a d o m e s t n o p r i z n a n j e?" vpraša žena.

„Da, kar poslušaj: nekega dne nisem napravil domačih nalog. S prazno skrilno tablico in na moč slabo vestjo sem odhitel zjutraj v šolo. ‚Kaj poreče učiteljica?' sem se spraševal kar naprej in bil sem čedalje bolj razburjen. To je bil menda vzrok, da sem se na cesti spotaknil, padel in razbil tablico. Učiteljici sem bridko jokajoč povedal, kaj se mi je pripetilo. Bila je pametna žena. Pobožala me je po laseh in vprašala: ‚Ali si se pobil?' ‚Ne', sem odgovoril. ‚Toda računskih nalog nisi napisal, jeli?' je dejala smeje. In priznal sem: ‚Ne, nalog pa nisem napisal.' In ko se je še zmerom smehljala, sem si drznil vprašati: ‚Kako pa to veste?' Pokazala mi je svoj mezinec. ‚Tale mi je povedal!' je dejala. ‚Ko bi bil napisal naloge, ne bi bil padel'. Dala mi je novo skrilno tablico in drugi dan sem prišel v šolo z nalogami. — Zdaj razumem, da sta bila padec in razbita tablica v očeh moje dobre učiteljice priznanje. Razumela je to, saj je dobro poznala ljudi. Kaznovala me ni. To sploh ni bilo potrebno. Saj sem bil tako ali tako sklenil, da ji ne bom nič več prikrival. Bil sem namreč prepričan, da ji je resnica znana, ker ima tako pameten mezinec."

„Ah, ko bi ga le vsi imeli!" vzdihne čevljarjeva žena.

Jesenska slika s polja

Na njivah ajda vsa je že požeta
in zadnji je koruzni storž pobran.
Nikjer že skoro videti ni cveta,
čebele veter je spodil hladan.

Le vrabci se po polju še podijo
in vrane sive žalostno kriče.
Ostanki slame v vetru se vrtijo
in zjutraj bele plešejo megle.

A zelenilo žit je že pognalo
in prelepo na soncu se blešči.
Zelenje to, vse nežno in prezalo,
obljublja nove pomladanske dni.

Maček Muri

Ko zapoje zvonček v uri,
prebudi se maček Muri.

S taco si oči pomane,
vzdigne rep in urno vstane.

Mačjo posteljo prezrači,
mačjo suknjo pokrtači

in od doma se odpravi
z mačjo čepico na glavi.

Pot ga pelje med vrtovi
v mlečni bar PRI MAČJI VDOVI.

Tam ga čaka stalna miza
in točajka muca Liza,

ki prinese lonček mleka
in še mačji kruh od peka.

Ob jedači poglobi se
Muri v mačje časopise,

vse prebere brez razlike,
tudi vejice in pike.

Potlej plača in čez cesto
gre na sprehod v mačje mesto.

Kajetan Kovič

Škatlica vseh škatlic

Nekoč je bila škatlica, v njej je bila manjša škatlica in v tej je bila spet škatlica, v kateri pa ni bilo nobene škatlice več.

V tej škatlici je bila omarica s tolikimi predali, da se jih sploh ni dalo prešteti. V prvem predalu je bil severni medved. V drugem je bila opica. V tretjem belouška, v četrtem kužek. V petem je bila pisana steklena krogla, v šestem še ena pisana steklena krogla. V sedmem je bil diamant, v osmem kostanj. V devetem je bila punčka iz svilenega papirja, v desetem je tičal lešnik, v enajstem sta ležala moder in rdeč gumb. V dvanajstem je ležal prstan s kamnom iz rožnatega stekla, v trinajstem črna nit. V štirinajstem je bilo zobato kolesce s pokvarjeno ročico. V petnajstem pa je sedel majcen živ zvezdogled s šilasto kapo. V šestnajstem predalu je sedel dimnikar iz lesa. Njegove oči so bile zelene, in kadar si predal odprl, je pomežiknil v dnevno luč. Ko si predal spet zaprl, pa so njegove oči zažarele v temi. V sedemnajstem predalu je bila enonoga kraljična, v osemnajstem tisočleten mlečni zob. V devetnajstem je bila najhna škropilnica, v dvajsetem pa samo kapljica krvi. V enaindvajsetem predalu je bilo nalivno pero, ki si ga namesto s črnilom lahko napolnil z ribezovim sokom. V dvaindvajsetem so bile tri snežinke iz zaresnega snega. V triindvajsetem srebrn šilček. Kaj je bilo v štiriindvajsetem predalu, že ne vem več. Toda škatlica je imela še mnogo predalov in v vsakem je bilo kaj nenavadnega.

Samo to vem, da je bila v devetindvajsetem predalu spet majcena škatlica, tako majcena, da nikomur niti na misel ne bi prišlo, da je v njej lahko še ena škatlica in to celó malo večja od nje, v tej večji pa druga škatlica, ki je bila spet malo večja od prejšnje. Vse škatlice in sve, kar je bilo v njih, pa se je dalo spraviti v eno samo samcato češnjevo pečko.

Nekdo je táko češnjo pojedel, pečko pa izpljunil. Natanko na tistem mestu je zraslo češnjevo drevo. Ali to drevo rodi običajne češnje ali takšne, od katerih ima vsaka v pečki škatlico vseh škatlic, tega pa ne vem niti jaz niti kdo drug na svetu.

---

mimo dreves, hiš in brzojavnih drogov — proti domači vasi, proti predmestju.

Bombniki so razdejali, uničili nešteto hiš, uničena je bila tudi Jožetova domačija. Vsepovsod so ležali vršički dreves . . .

Jože je skakal preko ruševin, preko debel in grušča in kamenja.

Domačije — hišice — za katero je delal vse življenje, ni našel več, našel je kup kamenja. Švabi so mu uničili vse, uničili družino, uničili srečo . . .

Ne daleč od ruševin je zagledal Jožka, oblečenega v nedeljsko obleko, z butaro v roki, katere siromaček ni izpustil niti v smrtni uri. Tam je ležal ljubi sinek — mrtev. In notri so ležali nekje pod ruševinami tudi drugi domači.

Nemo je iskal z očmi po razdejanih domovih, nikjer ni ugledal žive duše. Potem se je zastrmel v truplo svojega najdražjega — zatulil bi od bolečine, razjokal se — toda ni se še prav zavedel nesreče, ki ga je zadela. Ali je mogoče? Glej ga, tule leži njegov Jožek! Za trenutek je videl samo butaro, oči so se mu ustavile na zelenem drenu, na prvem pomladanskem zelenju — potem pa, kakor da bi ga bilo obsenčilo tisto grozno spoznanje: zavedel se je konca, pred oči mu je priplavalo grozodejstvo, ki ga je bil izvršil surov napad. Daleč nekje visoko nad njim so ropotala letala, nesoča nad mirno domovino smrt in razdejanje. Nemška letala. Preklel jih je v duši, vzdignil je grozečo pest in grozna kletev, polna obetov maščevanja, je zadela zločince, ki so vdirali v domovino.

Oče je pokril svoje najdražje, Jožka, z drenom in prvim pomladanskim cvetjem.

KAZENSKA KOMPANIJA

Vihar je butal ob stene barak. Dolge, gole, suhe veje topolov ob taboriščni cesti so žvižgale hladno, tulečo pesem.

V visokem glasu je brnela in pomagala žvižgati topolom mreža, napolnjena z električnim tokom, ki je obdajala nekaj desetin barak dachauskega taborišča. Ura v zvoniku je bila počasi, enakomerno, žalostno. Zdelo se je, da bo omagala, da ne bo zmogla. Čas od udarca do udarca se je zdel dolg, čeprav ga je vezal odmev, ki se je brneče odbijal od barake do barake. Zdaj je veter zanesel bitje ure hitreje, zdaj spet počasneje — odmor je bil zato neznansko dolg. Mislili so, da je enajst, ko je butnil val vetra v razdrapane stene barak dvanajsto uro. Straže na visokih stražnih stolpih so se menjavale, slišati je bilo le ropotanje okovanih esesovskih čevljev.

Esesovca, ki je prevzel stražo v bližini tridesete barake, je bilo menda strah. Z visokega stolpa je sukal os žarometa na vse strani prostranega taborišča.

Tu je posvetil po poti ob barakah, tam po strehah, dolgo se je mudil pri ogledovanju taboriščne nevtralne cone, kamor ni smel stopiti nikdar človek — politični zločinec. Spet je zašumelo vejevje vitkih smrek v bližnjem logu in pramen žarometa je iskal kraje, kjer je bil ropot najglasnejši.

Tuljenja in žvižganja ni hotelo biti konec. Esesovec pa je nadaljeval z iskanjem. Svetil je in sipal pramene na vse strani.

Le nekam ni posvetil . . .

Tam za njegovim hrbtom se je razprostiral vrt, žalostni — dachauski krematorij. Tam je ležalo na tisoče in tisoče trpinov, političnih zločincev, kar na prostem: kakor skladovnice drv, nametanih drug na drugega, goli, izmučeni, izsesani. Mrtvi. Čakali so, da jih poslednjikrat na tem svetu primejo človeške roke in jih segrejejo, segrejejo v pečeh — saj je bilo v tem dachauskem vrtu tako strašno, strašno hladno.

No, ko so bili še za električno mrežo, v zemeljskem trpljenju, so bile poleg sestradanih in onemoglih teles tudi njih duše hladne, razbolele, uničene . . . Le redkokdaj je posijal v obolela telesa žarek sonca; le majceno upanje na ozdravljenje, kvečjemu to je včasih dvignilo kakega trpina, ki si je zato podaljšal svoje življenje za nekaj ur. V skladovnici pa so ležali brez duš, kakor so bili brez duš tudi tisti živi esesovci, ki so jih uničili. Brez duše in srca. Veter je še kar tulil in visoka mreža je brnela, pela. Esesovec je spet posvetil po njej. Zazdelo se mu je, da nekdo koraka ob stražni strani mreže. Zdelo se mu je, da se nekdo plazi. Da. Kakor bi z vrta groze vstajali mrtvaki in se plazili skoz mrežo, kakor bi hoteli nazaj v taborišče, kakor da bi hoteli k svojim tovarišem v barake ali nazaj na kraj strašnega trpljenja. Taka slutnja je navdajala esesovca. Žrtve iščejo tiste, ki so jih ugonobili. Morda se je kaka duša res hotela očistiti prav na tem kraju? Morda je hotela zdrobiti v prah mučitelje? Ali je morda hotel kdo sporočiti prijatelju pozdrave za svoje drage domače? Mnogi od njih res niso imeli ne doma ne domačih, novo prijateljstvo so navezali v taborišču in se hodijo sedajle ob uri duhov poslavljat od tovarišev in se plazijo med bodečo žico in visoko mrežo nazaj k svojim sotrpinom. Da, vračali so se k njim, da jim povedo naročilo:

„Bratje, sporočite Slovencem, da smo tu dali življenje za svobodo, ker tako velel je domovine ukaz. Le nekaj zoglenelih kosti je ostalo, naš pepel pa je veter razpršil daleč proč od tega prekletega dachauskega kraja. Daleč proč! Človeštvu v opomin in nam v uteho, kajti ta kraj je res preklet in na tem kraju bi ne našli miru!"

Obraz v solzah

Ne verjameš...? Dobro! Pojdi z mano in si oglej...

Poglej tisto osamljeno vilo, ki jo je noč zavila v temo. Poglej skozi polkna, poglej posteljo.

Slišiš, kako ihti žena? Joka, ker ni njenega ljubega. Razočarana objokuje zadovoljstvo, ki ga ne bo več. Toda ne sočustvuj z njeno usodo, prej jo opazuj... Njena roka, do zdaj v temi, je segla po stikalu. Nežna luč je obsijala objokano ženo. Oblečena leži na postelji, na kateri je doživela toliko lepih trenutkov. Z robcem si briše prelepi obraz. Prime pismo. Našla je pismo namesto tistega, ki bi ga rada objela. Še enkrat ga bo prebrala. Takšna pisma bereš dvakrat ali še večkrat, ker upaš, da boš med vrsticami le zasledil kaj ohrabrujočega. Kot da bi naša nemočna volja lahko spremenila besede, ki so zapisane na papirju...

Stopi bliže in preberi, zakaj je tako žalostna. Rokopis kaže odločnega moža. Vidi se, da je tisti, ki je pisal pismo, zrelo premislil vse in da je njegova odločitev nepreklicna. da bom klonil pred tabo, si nisem upal priti, da bi ti to sam povedal. Vem, da boš trpela, toda to ne bo spremenilo moje odločitve. Dokler bo tvoj mož moj prijatelj, hočem biti vreden njegovega zaupanja. Ne vem, kaj bi dal, da ne bi nikoli zvedel za neumnost, ki sva jo storila. On tega ne bi nikoli preživel. Verjemi moji ljubezni in prepričana si lako, da te bom spet objel z nezmanjšano ljubeznijo, če boš kdaj spet prosta. Potrudi se, razumi me. Oprosti mi za bolečine, ki sem ti jih zadal in se vrni k tistemu, ki bolj zasluži tvojo nežnost.

Bernard

Slišal si. To je poglavitno. Si razumel vse, še sočustvuješ z njo? Da, vem! Praviš, da nikomur ni mogoče ukazovati koga naj ljubi, da njej ni mogoče zameriti, ker ne ljubi več svojega moža. Morda bi drugače mislil, če bi ga poznal tako kot jaz, nežnega in pozornega, če bi bil videl lažnivo ljubeznivost, s katero ga je obsipala, preden je šla na sestanek, če bi bil videl, kako prijazno se ji je smehljal, če bi videl v oči temu vdanemu možu... In kaj je zanjo vdanost in iskrenost? Le enega pozna, ljubimca.

Zdaj bi pohitela domov, ker ljubega ne bo. Toda v tej sobi mora ostati do jutra, sama v svojem razočaranju. Kaj ni možu pripovedovala stare zgodbe o tovarišici iz otroštva, pri kateri bo prebila noč? Torej se bo vrnila šele jutri, kot je pogosto storila. Ujetnica svoje bolečine. Ne morem ti razkriti njene duše... sanj, ki motijo njeno spanje... Spi. Zjutraj te bom pravočasno zbudil.

Vstani, čas je! Odpri oči in glej. Jutranje sonce je posijalo skozi polkna in sončni žarki božajo njene plave lase. Dovolj je spala, toda žalost je motila njen počitek. Trepeta. Z roko išče tistega, ki ga ni. Bo še jokala? Ne bo! Ni več časa. Sedem je in iti mora.

Pustiva žalostno sobo, pojdiva za njenim krznenim plaščem po ulicah mesta. Poglej. Zdaj stopa v avtobus. Prav takšna je kot vse druge ženske, potniki si niti ne mislijo, kako žalostna je njena usoda.

Pa še malo potrpiva...

Poglej. Je že doma. Odklepa in se smehlja. Prej je bil njen nasmeh vesel. Spomnila se je minule noči in tako ji je veselje obsijalo obraz. Zdaj tega ne more biti. Poglej, kako se trudi. Poglej, kako čuden je njen glas v moreči tišini stanovanja. Poglej, kako je vznemirjena, ker ji mož ni stopil naproti. Molči in glej, kako odpira druga vrata.

Zakaj je kriknila? Zakaj je obstala na pragu? Pristopi in poglej ji čez rame. Saj res! Truplo, ki leži na tleh, je njen mož. Mrtev je, ubila ga je njegova žena. Prav imaš, sinoči ni bila doma. Potem si je sam pognal kroglo v srce, ker je zvedel za izdajo. Ona ni streljala, pa je vendar kriva njegove smrti.

Tega seveda ona ne misli. Preveč jo je strah, da bi bila sposobna česa takega. Po srcu ni slaba, zato je pokleknila k truplu, da bi mu pomagala. Toda on je mrtev. Kot kamen, na katerem leži. Prestrašila se je in se zdrznila. Prijela je revolver. Poglej, kako ravnodušno gleda orožje. Iz oči ji sije strah. Revolver je vrgla daleč stran.

Ali veš, kaj se zdaj dogaja v njeni duši? Jo grize vest?

Ne, boji se! Strah jo je, da bi jo obtožili. Sprašuje zakaj? Za sinoči nima izgovora, ker je bila sama. Prijela je orožje in na njem pustila odtise. Zakaj? Tožilec bo že našel vzrok. Kaj ljubimec ni prekinil razmerja z njo zaradi njenega moža? Kaj v pismu ni zapisal, da bo spet njen, če bo kdaj prosta? Kdo bo verjel poštenju in časti Bernarda? Vse jo vznemirja, išče nekaj, kar bi jo lahko rešilo. Končno, našla je njegovo poslovilno pismo. Bilo je na mizi, pa ga nisva opazila. Pazi! Zaprto je in naslovljeno na Bernarda. Glej, kako ji drhte prsti, ko ga odpira. Glej, kako se spreminja njen obraz, ko ga bere. Kaj res ne vidiš črk? Preberi ga hitro, preden ga bo skrila v torbico.

„Edinemu in pravemu prijatelju.

Nisem tisti, ki bi druge obsojal. Sama ocenita, kaj sta storila. Če res tako iskreno ljubiš mojo ženo, kot sem jo jaz, potem ti ne zamerim bolečine, ki si mi jo povzročil. Sinoči sem zvedel vse: videl sem njo, ki sem jo tako brezkončno ljubil, kako stopa v hišo, ki si jo najel za vajine sestanke. Ker sem obenem izgubil ženo in prijatelja, zakaj se ne bi poslovil še od življenja? Umikam se vama s poti."

To razloži njegovo velikodušnost. Pa veš, kaj se dogaja v njeni duši? Misliš, da hvali dobroto in ljubezen? Naivnež! Njena sebičnost je nad vsem. Nad strahom, žalostjo, bolečino, ne spoštuje niti žrtve. Pismo dokazuje, da gre za samomor, da pa je glavni krivec le ona!

Kaj bo storila? Potrpi! Zdaj razmišlja. Naj pokliče policijo ali ljubimca? Radovedne komisarje, inšpektorje?... Naj sama odgovarja na vprašanja, naj razkrije svoj zakonolom, naj pripoveduje o žalosti... Ne. Bernard mora priti in ji pomagati. Saj pismo ni zanj. Do njegovega stanovanja je le nekaj minut. Odšla bo k njemu. Pokazala mu bo pismo.

Pusti jo, naj gre. Časa imava dovolj. Poglej v to sobo: njen mož je mrtev, na revolverju so njeni prstni odtisi, v mlaki krvi sled ženskih čevljev.

Zdaj pa poglej! Pohiteti morava, da jo bova ujela. Prav zdaj zvoni pri ljubimcu. Stopi bliže in poslušaj, kako se pogovarja s strežnikom. Poglej, kako je razočarana, ko ji je dejal, da Bernarda ni doma. Omahuje. Naj gre? Ne! Vstopi. Ga bo počakala? Ne! Vzame svinčnik in mu nekaj napiše. Morda veš kaj? Seveda. Napisala mu bo, kaj se je zgodilo, mu razkrila svoj strah in ponovila besede večne ljubezni. Prosi ga, naj pride v malo vilo, ji svetuje in jo tolaži. Glej! Prilaga moževo pismo. Na kuverto napiše Bernardovo ime. Zapečati jo in izroči služabniku.

...Ne! Ni treba za njo. Pusti jo, naj gre. Ne zanima naju več. Stopiva za strežnikom. Potrka na vrata, vstopi in da pismo možu, ki sedi ob gorečem kaminu. Da, to je Bernard, ki ne ve za žalostno smrt, ki ni hotel sprejeti svoje ljube. To je ljubimec, ki je pretrgal zvezo, ki misli, da je prišla njegova ljubica zato, da bi se zjokala pred njim... Vse tako delajo. Sicer pa spet naroči, da za to damo ne bo nikoli doma, če bo prišla sem. Tako mora biti, kajne? V rokah obrača neodprto pismo, kot bi vedel, kaj je v njem. Zdi se mu, da ve, kaj je v pismu... navadne besede ljubezni, rotenje, solza. Zakaj naj bi bral, ko pa to ne bo ničesar spremenilo.

Zdaj pa dobro poglej. Obrnil se je! Neodprto pismo je vrgel v ogenj...

Ogenj bo požrl edini dokaz nedolžnosti resničnega krivca zločina, krivca, ki tega zločina ni storil.

DOMISLICE

- **Vsaka izpolnjena želja je eno upanje manj.**
- **Gorje onemu, ki ga ljudje pomilujejo.**
- **Ljubezen je najlepše vseh čustev.**
- **Kogar ni med nami, je vsak dan bolj daleč.**
- **Ženske lažejo celo, kadar molčijo.**
- **Popolnost v življenju ne obstoja; ljudje so lahko le boljši ali slabši.**
- **O ženskah govore moški to, kar jim ugaja; ženske delajo z moškimi to, kar jim ugaja.**
- **V življenju se moramo prej ali slej sprijazniti s tem, da ni vse odvisno od nas samih.**
- **Krepostne ženske obžalujejo napake, ki jih niso storile.**
- **Dojeti v enem dnevu skrivnost ljubezni, ni moči njemu, ki o njej preudarja.**
- **Žene so kot sanje: nikoli niso takšne, kot bi mi radi.**

DIE KÄRNTNER LANDESREGIERUNG gibt in tiefer Trauer bekannt, daß Herr

Landeshauptmann a. D.
Ferdinand Wedenig

Träger der Bronzenen Tapferkeitsmedaille, der Silbernen Tapferkeitsmedaille II. Klasse, der Verwundetenmedaille aus dem 1. Weltkrieg, des Karl-Truppen-Kreuzes, des Kärntner Kreuzes I. und II. Klasse, des Großen Silbernen Ehrenzeichens am Bande für Verdienste um die Republik Österreich, des Großen Verdienstkreuzes mit Stern und Schulterband der Bundesrepublik Deutschland, des Großoffizierordens für Verdienste um die Republik Italien, des Ordens der jugoslawischen Fahne am Bande, des Schwedisch-Königlichen Nordsternordens am Schulterband;

Ehrenbürger der Karl-Franzens-Universität Graz, Ehrenbürger der Landeshauptstadt Klagenfurt sowie der Gemeinden Paternion, Weißenstein, Weitensfeld und Tainach

am 11. November 1975 nach kurzer, schwerer Krankheit im 80. Lebensjahre in Klagenfurt verstorben ist.

Ferdinand WEDENIG war Mitglied der Provisorischen Kärntner Landesregierung, Abgeordneter zum Nationalrat und vom 24. April 1947 bis 13. April 1965 Landeshauptmann von Kärnten.

Der Verstorbene hat in wahrhaft demokratischer Gesinnung sein ganzes Leben dem Dienste an der Allgemeinheit gewidmet und sich durch seine Menschlichkeit, Verständnisbereitschaft und nimmermüde Tatkraft größte Verdienste um den Wiederaufbau und die Einheit des Landes erworben. Das Land Kärnten wird seiner immer dankbar gedenken.

Die offizielle Verabschiedung findet am Freitag, den 14. November 1975, um 15.30 Uhr in der Zeremonienhalle des Friedhofes in Klagenfurt-Annabichl statt; die Bevölkerung hat bereits ab 9 Uhr Gelegenheit, dort von Altlandeshauptmann Wedenig Abschied zu nehmen.

Die Kärntner Landesregierung:

Landeshauptmann **Leopold Wagner**

Landeshauptmann-Stellvertreter **Erwin Frühbauer**

Landeshauptmann-Stellvertreter **Herbert Bacher**

Landesrat **Hans Schober**

Landesrat **Rudolf Gallob**

Landesrat **Stefan Knafl**

Landesrat **Dr. Mario Ferrari-Brunnenfeld**

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 15. 11.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski magazin — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 11.45 Za avtomobiliste — 13.00 Deželni razgledi — 13.30 Lepi glasovi, priljubljene melodije — 14.00 Voščila — 15.30 Ura pesmi — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.15 Telefonska zveza — 20.05 Koncert po željah — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 16. 11.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Koračnice — 7.35 Veselo nedeljsko jutro — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Govori koroški deželni glavar — 13.15 Iz Mestnega gledališča — 14.00 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 18.15 Koroška za ljubitelje — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Majhen večerni koncert — 20.05 Avstrijska rallye — 21.30 Tedenski satirični magazin.

PONEDELJEK, 17. 11.: 6.05 Jutranja melodija — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba z Dunaja — 11.05 Iz dežele, za deželo — 11.45 Za avtomobiliste — 14.30 Vojaška godba — 14.45 Knjižni kotiček — 15.00 Venček melodij — 16.00 Radijska igra za otroke — 16.30 Problemi žene v poklicu — 17.10 Po željah poslušalcev — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Staroavstrijska slikanica — 20.05 Radijska igra — 21.05 Večno mladi humor.

TOREK, 18. 11.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.45 Deželni razgledi — 8.05 Za ženo — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Koroška pesem — 15.00 Venček melodij — 16.00 Knjige za mlade bralce — 16.30 Problemi žene v poklicu — 16.45 Otroška pripovedka — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 20.05 Zveneča alpska dežela — 21.00 Kulturno omizje.

SREDA, 19. 11.: 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 8.05 Za ženo — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudske viže iz Koroške — 11.05 Iz dežele, za deželo — 11.45 Za avtomobiliste — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.45 Domovinska kronika — 15.00 Venček melodij — 16.00 Za potrošnike — 16.30 Problemi žene v poklicu — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 19.07 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Pesmi in glasba v novembru — 20.45 Mladi solisti iz Tirolske — 21.30 Drugi črni biser, kriminalna igra.

ČETRTEK, 20. 11.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 8.05 Za ženo — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba iz Avstrije — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Knjige za božič — 15.00 Venček melodij — 16.00 Otroški spored za otroke — 16.30 Problemi žene v poklicu — 17.10 Operetne melodije — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Godbe na pihala — 20.05 Koroški hišni koledar — 21.00 Koroška pesem 1975.

PETEK, 21. 11.: 6.05 Jutranja melodija — 6.45 Deželni razgledi — 8.05 Za ženo — 9.05 šolska oddaja — 9.30 Ljubezenske pesmi in plesi — 11.05 Iz dežele, za deželo — 11.45 Za avtomobiliste — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Venček melodij — 16.00 Za najmlajše — 16.15 Mladinska oddaja — 17.10 Glasba za konec tedna — 19.07 Robert Stolz dirigira — 20.05 Orkestrski koncert — 21.30 Melodije minulih dni.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 15. 11.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 16. 11.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 17. 11.: 13.45 Dnevnik — Koroške ljudske pesmi — Hišna, ledinska in krajevna imena v Rožu.

TOREK, 18. 11.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 13.45 Dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 19. 11.: 13.45 Dnevnik — Dva koroška pesnika: Miha Andreaš in Andrej Šuster-Drabosnjak.

ČETRTEK, 20. 11.: 13.45 Dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 21. 11.: 13.45 Dnevnik — Douta po Rijeci.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 15. 11.: 4.30 Dobro jutro — 5.00 Jutranja kronika — 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Glasba vam pripoveduje — 10.15 Kdaj, kam, kako — 10.45 Turistični napotki — 11.03 Sedem dni na radiu — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Ob bistrem potoku — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.45 Vrtiljak — 16.45 S knjižnega trga — 17.20 Gremo v kino — 18.05 Pogovor s poslušalci — 18.15 Sobotni glasbeni omnibus — 19.40 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Radijski radar — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 16. 11.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.00 Nedeljska jutranja kronika — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.47 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.10 Nedeljska reportaža — 11.30 Voščila — 14.05 Nedeljsko popoldne — 17.50 Radijska igra — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Glasbena tribuna mladih — 23.05 Iz sodobne slovaške lirike — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 17. 11.: 4.30 Dobro jutro — 6.00 Jutranja kronika — 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.40 Ljudske pesmi — 10.00 Danes dopoldne — 10.45 Turistični napotki — 11.03 Dopoldanski komorni koncert — 12.10 Veliki revijski orkestri — 12.30 Izobraževanje v čebelarstvu — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 18.20 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansamblom Fantje treh dolin — 20.00 Ti in opera — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 18. 11.: 4.30 Dobro jutro — 5.00 Jutranja kronika — 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Iz glasbenih šol — 10.15 Kdaj, kam, kako — 11.03 Promenadni koncert — 12.10 Popevke brez besed — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Po domače — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 Na poti s kitaro — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.45 Narava in človek — 17.20 Slovenski koncertni umetniki — 18.05 V torek nasvidenje — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansamblom Slavka Žnidaršiča — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.31 Zvočne kaskade — 23.05 Afriški ljudje — 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 19. 11.: 4.30 Dobro jutro — 6.00 Jutranja kronika — 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Zapojmo pesem — 9.40 Samoupravljanje s temelji marksizma — 10.00 Danes dopoldne — 10.45 Turistični napotki — 11.03 Urednikov dnevnik — 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti — 14.30 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.45 Naš podlistek — 17.20 Komorni zbor RTV Ljubljana — 18.05 Po poteh odločanja — 18.35 Instrumenti v ritmu — 19.40 Z ansamblom Atija Sossa — 20.00 Komorno-glasbeni studio — 22.20 S festivalov jazza — 23.05 Ameriška črnska poezija — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 20. 11.: 4.30 Dobro jutro — 6.00 Jutranja kronika — 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Selitev jugoslovanskih narodov v turški dobi — 9.35 Zborovska glasba pretekle dobe — 10.00 Danes dopoldne — 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 12.10 Predstavljamo vam — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 S pihalnimi godbami — 14.10 Kaj radi poslušajo — 14.40 Med šolo, družino in delom — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.45 Jezikovni pogovori — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.05 Naš gost — 18.35 Vedre melodije — 19.40 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Poezija francoskega odpora — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes — 23.30 Elda Viler naš nocojšnji gost.

PETEK, 21. 11.: 4.30 Dobro jutro — 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Jugoslovanska narodna glasba — 10.00 Po poteh odločanja — 10.45 Turistični napotki — 11.03 Po Talijinih poteh — 12.10 Revija orkestrov in solistov — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Šopek novih domačih melodij — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.00 Dogodki in odmevi — 15.30 Napotki za turiste — 15.45 Vrtiljak — 16.50 Človek in zdravje — 17.20 Angažirana tematika v slovenski glasbi zadnjih 30 let — 18.05 Ogledalo našega časa — 18.15 Zvočni signali — 19.40 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Top-pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Dom v Tinjah vabi na

KUHARSKI TEČAJ
(pecivo za božične praznike)

od četrtka 11. decembra ob 9.00 uri do petka 12. decembra do 17.00 ure.

Vodja: WIFI-kuhar Fritz Kleber.
Cena tečaja: šil. 250.—

Pismene prijave sprejema Dom v Tinjah do 3. 12. 1975

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na

KONCERT

v soboto 22. novembra 1975 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostujejo: Mladinski zbor jeseniške gimnazije „Blaž Arnič" ter recitatorji, ki bodo predvajali dela književnika Toneta Čufarja.

Prisrčno vabljeni! Odbor

Brat v stiski

AKCIJA KOROŠKIH KATOLIČANOV ZA OLAJŠANJE ČLOVEŠKE STISKE

Z Vašim darom pomagate:
- žrtvam nesreč v naši državi in v inozemstvu
- družinam, ki trpijo stisko
- beguncem
- starim in bolnim
- deželam v razvoju
- onim, ki jim nihče več ne pomaga

Če svojega prispevka ne morete oddati pri posebni nabiralni akciji, lahko prenakažete Vaš dar po poštnem kontu štev. 1776 003.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 15. 11.: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Hišica — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 18.25 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 19.55 Šport — 20.15 Vrtiljak — 21.20 Panoptikum — 21.45 Mož, ki je dvakrat živel — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 16. 11.: 15.30 Obzorja — 17.00 Listamo v slikanici — 17.30 Vikingi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Seniorski klub — 18.30 Šola iger — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 19.50 Šport — 20.15 Zaigrano je, dokumentarna igra — 21.45 Orientacija — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 17. 11.: 9.30 Bratska vojna za domovino — 10.00 Adalbert Stifter — 10.30 Dracula — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V svetu divjih živali — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Ponedeljski šport — 20.50 Onedinova linija — 21.45 Klavirske sonate Ludwiga van Beethovna — 22.50 Poročila.

TOREK, 18. 11.: 9.30 Formalna logika — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Povratek Marinke, glasbena komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Kara ben Nemsi effendi — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Prometna vzgoja — 21.05 Artistična gala predstava — 22.30 Poročila.

SREDA, 19. 11.: 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Neznano sosedstvo: Vzhodna Švica — 10.30 Morilec žensk iz Pariza — 17.00 Najdenček — 17.30 Konny in njegovi prijatelji — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Vsi moji ljubi — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Mala predstava — 20.25 Nogomet Wales — Avstrija — 22.10 Waltonovi — 22.55 Poročila.

ČETRTEK, 20. 11.: 9.30 Organizacija podjetja — 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Zadnji voz — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.25 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Pustolovski Simplicij — 21.35 V deželi tisočerih jezer — 22.25 Poročila.

PETEK, 21. 11.: 9.30 Umetniške tehnike — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Zgodba škotskih naseljencev na severu Amerike — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Jetsonovi — 18.25 Mi — 18.45 Oddaja delavske zbornice — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kulturne vesti — 20.00 Pogovor — 20.15 Komisar — 21.20 Ljubimci in drugi tujci — 23.00 Poročila.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 15. 11.: 9.30 Šolska oddaja — 17.00 Skitska grobnica — 17.20 Kraj nesreče, filmska burleska — 17.45 Mozaik — 17.50 Obzornik — 18.05 Vroče sledi, mladinski film — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.05 Življenje je lepo — 20.35 Moda za vas — 20.45 Magazin — 21.40 Kojak — 22.30 Dnevnik.

NEDELJA, 16. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Kolumbovci — 10.10 Otroška matineja — 11.15 Ljudje in zemlja — 12.15 Poročila — 14.45 Morda vas zanima — 15.15 Prodali so jih milijoni — 15.30 Za konec tedna — 16.20 Moda za vas — 16.40 Košarka — 18.20 Pionirji letalstva — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Gruntovčani — 21.05 Karavana: Skadarsko jezero — 21.40 Športni pregled — 22.15 Dnevnik.

PONEDELJEK, 17. 11.: 8.10 Šolske oddaje — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.15 Medvedek Pu — 17.30 Čarobna žogica — 17.45 Obzornik — Večer v NDR — 19.10 Barvna risanka — 19.30 Dnevnik — Večer v NDR: nadaljevanje — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 18. 11.: 8.10 Šolske oddaje — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.40 Čas sanj — 17.55 Obzornik — 18.10 Veliki živalski vrtovi — 18.40 Mozaik — 18.45 Ne prezrite — 19.30 Dnevnik — 20.05 Dalgonale — 20.55 Barvna propagandna oddaja — 21.05 Prebivalci Hemsoa — 22.05 Dnevnik.

SREDA, 19. 11.: 8.10 Šolske oddaje — 16.20 Madžarski dnevnik — 16.50 Klovn Ferdinand in konec tedna — 17.20 Obzornik — 17.45 Športno popoldne — 20.00 Dnevnik — 20.35 Film tedna: De Jongovi — 22.15 Dnevnik — 22.30 Miniature.

ČETRTEK, 20. 11.: 8.10 Šolske oddaje — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Knjiga — 18.00 Obzornik — 18.20 Tretji svetovni mir — 19.30 Dnevnik — 20.05 Bitka za ranjence — 20.50 Kam in kako na oddih — 21.00 Četrtkovi razgledi — 21.30 Po belih in črnih tipkah — 22.00 Dnevnik.

PETEK, 21. 11.: 8.10 Šolske oddaje — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.20 Pisani svet — 17.50 Obzornik — 18.05 Pevski tabor — 18.40 Svet, ki nas obdaja — 18.55 Bivališče rastlin in živali — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.10 Lev pozimi — barvni film — 22.15 625 — 22.35 Dnevnik — 22.50 Mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu.

ŠPORTNI VESTNIK

● SAK — Št. Janž 2:1 (0:0)

● Sele — Poreče 6:1 (3:0)

Nogometno prvenstvo 2. E razreda se je pretekli teden nadaljevalo z enajstim prvenstvenim kolom. „Tekma enajstega kroga" je bila vsekakor v novozgrajenem nogometnem igrišču v Selah, kjer je domača ekipa imela v gosteh vodečega v lestvici — Poreče. Selani so v tekmi poskrbeli za veliko senzacijo, saj so svojega nasprotnika neusmiljeno premagali s 6:1 (3:0). Porečani, ki so pred dvema koloma vodili v lestvici še s tremi točkami naskoka, zasedajo po nedeljskem porazu za ekipo iz Škofjega dvora/Pischeldorf (4:1 v Galiciji) drugo mesto. Selani so po nepričakovanem porazu 0:3 v Pischeldorfu pretekli teden zaigrali tokrat izredno dobro, gole pa so dosegli po izvrstnih kombinacijah. V najlepši igri prvenstva je Selanom uspelo prav vse, nasprotniku pa le malokaj. Da so Porečani dosegli svoj častni zadetek šele tik pred koncem, nam o tekmi sami pove že vse. Gole so dosegli Florijan Dovjak (4), Fridi Mack in Franc Dovjak. Selani so igrali z nekoliko spremenjeno postavo: Hanzi Olip, Weiß, Pristovnik, Erik Travnik, Wassner, Nanti Olip, Nanti Dovjak, Fridi Mack, Franc Dovjak, Peter Olip in Florijan Dovjak. Manjkal je poškodovani Starovasnik, vratarja Jazbinška pa je dobro nadomestil Hanzi Olip.

V nedeljskem prvenstvenem kolu je svojo uspešno serijo nadaljeval tudi Slovenski atletski klub, ki je v Celovcu nastopil proti ekipi iz Št. Janža v Rožu. Po prvem polčasu, ki se je končal brez prednosti za eno od obeh moštev, je SAK v drugem delu igre dosegel naskok 2:1 (Joško Fera in Peter Waldhauser). Z zmago nad Št. Janžem je SAK ostal v četverici štirih najboljših ekip, ki jih medseboj ločita le 2 točki.

Rezultati ostalih prvenstvenih tekem: Hörtendorf — Gospa sveta 2:2, Teholca — Kriva Vrba 1:1, Šmarjeta v Rožu — HSV Celovec 2:2.

V zadnjem kolu bosta prihodnjo nedeljo na sporedu prvenstveni tekmi med Pokrčami in Slovenskim atletskim klubom ter med Št. Janžem in Selami (13.30).

Lestvica 2. E razreda:

1.	Škofji dvor/Pischeldorf	11	8	1	2	23:8	17
2.	Poreče	11	8	1	2	25:17	17
3.	Hörtendorf	10	7	2	1	22:8	16
4.	Slovenski atletski klub	11	6	3	2	22:11	15
5.	Sele	11	6	1	4	24:18	13
6.	Šmarjeta v Rožu	11	4	3	4	21:13	11
7.	Gospa sveta	11	3	5	3	18:15	11
8.	Galicija	11	4	2	5	16:29	10
9.	Kriva Vrba	10	3	2	5	15:16	8
10.	Št. Janž	11	2	4	5	11:14	8
11.	Pokrče	11	2	4	5	10:15	8
12.	HSV	11	1	3	8	13:37	5
13.	Teholca	11	0	3	8	6:25	3

● Sele II jesenski prvak?

V predzadnjem 7. krogu koroškega namiznoteniškega prvenstva v 1. razredu vzhod in v 2. razredu vzhod sta ekipi iz Sel slavili lepa uspeha. Pretekli četrtek je prva ekipa igrala doma proti Frantschachu in dosegla remi 5:5. Selani so v tej tekmi po nepotrebnem odali točko in so zdrknili s 3. na 4. mesto v lestvici. Točkovala sta Schweiger (2) in Falle (2), Oraže pa je ostal praznih rok. Selani so zmagali še v tekmi dvojic.

Kot vse kaže, bo 2. ekipa Selanov prezimila kot jesenski mojster 2. razreda vzhod. V vseodločilni tekmi med Selami in KAC Elementar so slovenski namiznoteniški igralci premagali svojega konkurenta visoko z 8:2. Pavel Olip (3), H. Falle (2) in Mischitz (2) so bili svojemu nasprotniku premočni. V zadnji tekmi jesenskega prvenstva bo 2. ekipa Selanov nastopila še v Liebenfelsu, kjer si vodja pričakuje zmago.

● Schnabl na 2. mestu

Zahomški skakalci Karl Schnabl, Hanzi Wallner in Hanzi Milonig, ki so v lanski zimski sezoni presenetili športno javnost z izrednimi uspehi, se nahajajo med nagrajenci najboljših 12 koroških športnikov leta 1975. Po anketi kluba športnih novinarjev se nahaja na prvem mestu kombinacijski svetovni prvak v alpsih disciplinah Franz Klammer pred Zahomčanom Karlom Schnablom in atletinjo Karoline Käfer. Hanzi Wallner in Hanzi Millonig se nahajata na 5. oziroma 7. mestu ankete.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.